Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمرپل

عارف تبسّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب ټول حقوق د شاعر په حق کي محفوظ دي

دکتاب پېژندنه
کتاب ------------------- دلمرپل
شاعر ---------------------- عارف تبسّم
ټائټل --------------------- حفصه تمثیل
کمپوزنګ --------------- عارف تبسّم
کمپوزنګ مرسته ---------------- بارکوال میاخېل
لمرکمپوزکورکوټه
شمېر --------------------- ۵۰۰ ټوکه
چاپ کال ----------------- ۲۰۰۶ء
د چاپ ځای ------------ قلات پرېس کوټه
بیه ---------------------- ۱۵۰ روپۍ
دموندلودرک
۱- صحاف نشراتي موسسه کاسي روډ کوټه
۲- دانش خپرندویه ټولنه قصه خوانۍ پېښور
۳- خوشحال بک لېنډ تحصیل روډ بورے لورالائي

خورؤنکي
پښتوادبي ملګري ،بورے لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهېلي پښتونخوا

ترون

دهغه تيارو په نوم
چي مادرڼا په لټون ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّه الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړۍ

شمېر لیک مخ

١. دعارف تبسم رنها رنها نغمه نغمه تکلُم -- سعید ګوهر ------------ ٩
٢. دعارف تبسم "د لمر پل"------- سید خېر محمد عارف----- ٢٧
٣. د خپلی شاعری په اړه څو خبری --- عارف تبسم -----------٣٩

غزلونه

٤. نن په حق چي زهٔ پوهېږم محمده! -------------------------- ٤٥
٥. په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه-------------------------- ٤٧
٦. خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم-------------------------- ٤٩
٧. څه خلک بیادمرګ له کاره سره لوبي کوي --------------------- ٥١
٨. مه څه نور په دغه لاره، ستړے کېږې ------------------------ ٥٣
٩. خود به سپېرهٔ کېږي، باران نهٔ لري -------------------------- ٥٥
١٠. یم ناخبره چي به کله ماتوي ملګرتیا------------------------ ٥٧
١١. تهٔ چي مرورشوې، مرورشوله ماخپل نصیب ---------------٥٩

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲. رښاخوره کړم چې هر چیرې قدمونه ږدمه -----------------------
٦۰
۱۳. تهٔ چې رایادشوې زُما یاره! غزل نوې لیکم --------------------
٦۲
۱٤. څراغ راواخلو ،په تیاروکې په مزل پسې ځو -----------------
٦٤
۱۵. ماچې له ځانه سره ږدي،ترځان مې کم و نیسي -----------------
٦٦
۱٦. بیا به خوارانو ګیلې څهٔکولې ------------------------------ ٦۸
۱۷. له تبسّمه یې وفاغوښتله -----------------------------------
۷۰
۱۸. لمحې دتېرعمردژوند له ماه وساله وزي ---------------------
۷۲
۱۹. دخوشحال رنګه تبسم هم مسیحا نهٔ مني --------------------
۷٤
۲۰. یومئین په بوئ،خواهش د ګل کوو --------------------------
۷٦
۲۱. داسرمایه د زندګې ساتمه ------------------------------ ۷۸
۲۲. کولےنه شمه دمینې داظهار فېصله -----------------------------
۸۰
۲۳. عجبه خلګ دي احساس چې دخپلوئ نه لري ------------------
۸۲

نظمونه

۲٤. تضاد -- ۸٤
۲۵. ؟ --۸۵
۲٦. اې دفکرسپینه لمره! ------------------------------------ ۸٦
۲۷. غرور -- ۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸. سايې -- ۸۸

۲۹. ډوکال --- ۸۹

غزلونه

۳۰. له خپله قده راوتلي، په جهان خوارهٔ شو---------------------
۹۰

۳۱. زهٔ کله تیاروکي هم ورکېږم نهٔ ------------------------------
۹۲

۳۲. دهواچي په خلوص چايقين وکړو --------------------------
۹٤

۳۳. بل به شي دميني ځراغونه، څه هلاکه ده----------------------
۹۵ـ

۳٤. مطلب دي څه دےوايه ياره! سم حساب به کوؤ -----------------
۹۷

۳۵. دے ر اته پروت بیا دفکرونوکتا ب ----------------------------
۹۹ ـ

۳٦. سوځم، کبابېږم، دهجران په اورکي او سمه -------------------
۱۰۱

۳۷. پهلاس کي هرسړےچي تُوره او خنجر ګرځوي --------------------۳
۱۰

۳۸. چي په ليدويې زُماساه، له سينې سمه وزي -----------------
۱۰۵

۳۹. ستادسترګوتاب لرو، طاقت لرو -------------------------
۱۰۷

٤۰. ستادراتلوپه اميدونوباورنهٔ دےپکار ----------------------
۱۰۹

٤۱. ترخوبه داعجبه غوندي زندګي تېروم ----------------------
۱۱۱

٤۲. زمااوستاترميان ياره! بېلتون له ډېره وخته دے ----------------
۱۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤٣. ليري سره او سود تړون په نوم ---------------------------------- ١١٥
٤٤. زړۀ کي مي ديار واړه غمونه خوندي کړي دي ------------------ ١١٧
٤٥. وجود مي خورشو ،لاخوريږي،اوس له حده وزم ------------- ١١٩
٤٦. سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري ------------------------- ١٢١
٤٧. دټول ښارخلک راټول دي،دبلاخلاف جنګيږي ------------------ ١٢٢
٤٨. دخوشحالۍ دخپلولوهوا نه لرمه ---------------------------- ١٢٤

نظمونه

٤٩. لمراوسحر --- ١٢٦
٥٠. جدوجهد --- ١٢٧
٥١. چې ګوډرا ته -- ١٢٨
٥٢. کوټه -- ١٢٩
٥٣. کربلا٢٠٠٤ء -- ١٣٠

غزلونه

٥٤. موريږچي ويشتلو همېشه دلته په سنګ ګلونه ------------------ ١٣٢
٥٥. ځانګړتيا نه بائيلم،خپل ځان له سمندره ګورم ----------------- ١٣٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥٦. داخوشحالي،خندا به هم تېره شي -------------------------- ١٣٦
٥٧. بې سترګو خلک یُو ،وخپل نظر ته نه رسېږو ------------------- ١٣٨
٥٨. غرونه که هر څوورسېږي ترفلَکه پوري ------------------- ١٣٩
٥٩. لاهغسي دے ویران له ډېره وخته -------------------------- ١٤١
٦٠. له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ ---------------١٤٣
٦١. څله کوي دږدمنه څله کوې -------------------------------- ١٤٤
٦٢. څله ناکام په هره لار یُودواړه ------------------------------ ١٤٦
٦٣. نه به درځم په دغه لارګرسره ----------------------------- ١٤٧
٦٤. زموږله سینوڅخه،زموږز ړونه،ښکلے غل و باسي -------- ١٤٩
٦٥. چي ښائست ګوري نوسپوږمۍ هم له جانان سره ږدي -------١٥٠

نظمونه

٦٦. یولسم ستمبر ـ په یورپ کي ------------------------------ ١٥١
٦٧. ګلوبلائزېشن -- ١٥٢
٦٨. و یورپ ته یوهٔ وېنا ------------------------------------- ١٥٣
٦٩. په مځکه جنت -- ١٥٥
٧٠. ملګري ملتونه --- ١٥٧
٧١. په اټلي کي دڅه وخت تېرولوپس یَونظمیه تأثر-------------- ١٥٩
٧٢. ښیښنه څهره -- ١٦٢
٧٣. قدرِمشترک -- ١٦٣
The Dream Merchants ------------------------------------ ١٦٥
٧٥. ګلېډیئېټر -- ١٦٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه

۷۶. مینه که کوې،قدم په پام راپسي مه اخله ----------------- ۱۶۸
۷۷. رڼامي چالوټ کړه اوڅوک مي په زوال خبر دے ----------------- ۱۷۰
۷۸. ترچنارونو مي لږکم اېښے دے ----------------------------- ۱۷۲
۷۹. نه په یو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم ---------------- ۱۷٤
۸۰ ما پاللې د دنیا هم دښمني وه ------------------------- ۱۷۷
۸۱ هره ورځ را خېژي په هر کور کي لمر ------------------- ۱۷۹
۸۲ ړوند دي شومه په دیدن پسي، نور غوارم--------------۱۸۰
۸۳ په څو شېبو مي تر اسمانه یوسي ---------------------- ۱۸۲
۸٤ دشاعر پیژندګلوي ------------------------------------ ۱۸٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم ـ
رڼا رڼا نغمه تکلم

د ښکلا د تخلیق په اړوند، شاعري، موسیقي، رقص، مجسمه سازي او تعمیر په فنون لطیفه کښې خصوصي ځاې لري. پېژندګلوي ئې دا ده چې هر هغه فن چې خلګو ته جمالیاتي حظ، حسیاتي مسرت او روحاني خوشحالي ورکوي، هغه له فنون لطیفه څخه دے خو شرط دا دے چې په مادي ذرائع او وسائل به ئې انحصار، نه صرف لږ تر لږ وي بلکې د مادي ضرورت او منفعت سره به ئې تړون هم د نشت هومره وي لکه هېګل چې وئیلي دي چې "د فنون لطیفه معیار، له مادي وسیلو څخه په اجتناب او بېلتون منحصر دے".

د دغه تعریف په رڼا کښې به دا وېنا غلطه نه وي چې د نزاکت، لطافت او نفاست په ذکر شوی امتیازي او اعلیٰ معیار باندی ولې چې شاعري تر ټولو زیاته پوره خېژی ځکه ئې په فنون لطیفه کښې درجه او مقام هم تر ټولو لوړ او څرګند دے.

شاعري یو تخلیقي عمل دے چې د ځنګلي بوټي په شان پخپله را شین شي. بس یو کېفیت راشي او د الهام غوندی بیان شي. حتٰی چې د تخلیق تر تکمیل پوری شاعر په دې هم نه پوهېږی چې هغه څه لیکي او څنګه ئې لیکي. یو غېر محسوس قوت د هغه په ذهن او حواسو باندی خور او حاوي وي او هغه یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامعلومه دنیا ، د هغې کېفیات او عوارض په داسې روانۍ لیکي لکه اسماني فرشته چې هغه ته ډکتېشن (DICTATION) ورکوي. غالب هم دغه خبره، په ډېره ښائسته پېرایه کښې کړې ده :

آتے ہیں غیب سے یہ مضامیں خیال میں
غالب صریرِ خامہ، نوائے سروش ہے

په اردو کښې جدیده شاعري د ۱۹۶۰ء شاوخوا د ترقي پسند تحریك په ردِعمل کښې د حلقۀ ارباب ذوق له پلېټ فارم (PLATFORM) څخه پیئل شوه، سوب ئې دا وُ چې د "ادب برائې ادب" (زما په خیال ادب برائې فن) نظریه د "ادب برائې زندګي" په مفکوره باندې د بدلېدو پس د یکسانیت ښکار شوی وه، ادبیات د تخلیقي علویت او فکري رفعت له اوچته معیاره څخه د وګړو د نس او نفس غونډې په عمومي موضوعاتو باندې د نعرې، پروپاګنډې او اشتهار رنګه و لوېدلی سطحی ته را کوز شوی وو. تخلیق یو مخ د خارجي فکر نمائندګي کوله، داخل ئې یکسر نظرانداز کړے وُ. الهامي کېفیت ئې د نشت برابر او د منصوبه بندۍ زور ئې بېخي جوت وُ. حالانکې تخلیق د هغې قدرتي چشمې په مثال دے چې پخپله را و بهیږي. د ډېم (DAM) غونډې نه چې د منصوبې تحت جوړیږي. په داسې حالاتو کښې د خارجیت د زبردست یرغل په ضد تخلیقي ذهنونو بیرته داخلیت ته مراجعت ضروري وباله البت په دې تحریك کښې تر ټولو ګټور اړخ دا را مخته شو چې د روایت ټوله ښکلا او فن، د ترقي پسندۍ ټول مقصدیت او افادیت ئې هم د تخلیقي عمل برخه وګرځاوه. هغه ټول نظریات، رجحانات، اسالیب، هېئتونه او اصناف ئې د تخلیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تازګۍ، قوت تاثیر او ارزښت دپاره خپل کړل چې یوه ژبه د عالمي سطحی د غوښتنو او معیار سره برابرولے شي. د اردو شعر و ادب دغه همه ګیر او همه جهت موثر تحریك، پښتو ادبیات هم تر خپلی اغېزی لاندی راوستل او په هره سیمه کښی داسی ځیرك او باصلاحیت لیکونکی را پېدا شول چې هغوې و خپل اظهار ته د نوی لب او لهجې ورکولو دپاره د تخلیقي او تنقیدي زیار، ذمه دارانه کردار خپل کړو.

په شاعرۍ کښی د نوؤ هڅو او جدیدو رجحاناتو د خپلولو او خورولو په اړه "د لورالائي مکتب" په ټوله پښتونخوا کښی جلا او منلے ځاې لري. د خپل سرخېل پروفېسر رب نواز مائل په مشرۍ کښی د "بوري" د تاریخي او افتخاري خاورې سره تړون لرونکو شاعرانو، نه یوائې پخپله د اظهار نوی اسالیب پېدا کړل بلکې د جنوبي پښتونخوا څخه دباندې ئې هم اغېزه ښکاره او اثرات مرتب شول. نن دا په دعوی سره ویل کېدے شي چې "لورالائیات" د یوې شعري، ادبي او تنقیدي اصطلاح حېثیت تر لاسه کړے دے او د لورالائي د مکتب جدیدی شاعرۍ د شلمې پېړۍ تر ټولو د موثر مکتب او منظم تحریك ځاې موندلے دے. په دې خاوره کښی د نوو رجحاناتو په اړه د بحرونو، هېئتونو، قافیې ردیفونو او لفظونو د علامتي، تمثالي، استعاراتي او د نوی معنوي استعمال د کامیابو تجربو سره په مختلفو ژانرونو کښی په متنوع موضوعاتو باندی پرله پسې دومره اهم تخلیقي کار او زیار مخې ته راغے چې هیڅ ادبي تاریخ او شعري تذکره ئې نظرانداز کولے نه شي. خصوصاً د لورالائي شاعرانو د خپل خپل اسلوب په حواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

انفرادي تشخص بیا موند. د "اسلوب" د امتیازي تخصص په حقله د پروفېسر شمیم حنفي دا وینا د قاطِع بُرهان په مصداق ده چې " تجربې او تصورات مشترك کېدلی شي خو اسلوب هغه صفت دے چې خالصتاً انفرادي او شخصي ملکیت بلل کیږي، د دې اړخ د جاج او جائزې په پرته د یو ادب پارې صحیح مطالعه امکان نه لري" خو د اسلوب (STYLE) او اسلوبیات (STYLISTICS) په اړه په پښتو کښې دومره لوړ تنقید او علمي پرتلنه تر هغه وخته ناممکن ده چې ادبي تجزیه د سائنس تر مرتبې پورې ځان نه ورسوي.

د لورالائي د جدید شعري مکتب سره ناشلېدلے تړون لرونکي شاعران لکه محترم رب نواز مائل، سید خېرمحمد عارف، سرور سودائي، عمرګل عسکر، اروابښاد وزیرمحمد سوالي، ځوانیمرګ سید محمدګل شاه خوستي او راقم الحروف او په مونږ پسې پروفېسر محمودایاز، افضل شوق او سهیل جعفر او ورپسې راتلونکي منور ځلمیان لکه عبدالغني مبارز، رازق فهیم، عارف تبسم، علي کمېل قزلباش او قاري جمال الدین مسافر داسې نمونه دي چې له ادبي دُنیا سره په زړهٔ پورې تعارف لري او په خپل خپل ځاې د ادب په ناقدینو باندې د سنجیده لوستني او ستاینې حق لري. د دغو ټولو شاعرانو شخصي تخصیصات او تخلیقي ممیزات را مخته کول یو باقاعده تنقیدي موضوع دے چې په دې لیکنه کښې ګنجائش نه لري، ولې چې دا وخت د ګران عارف تبسم د راتلونکي مجموعې په بابله تفهیم او تحسین یا مطالعه او تجزیه زما اصل موخه ده.

ګران عارف تبسم یو ذهین، متین، سنجیده، فهمیده، دیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور او بـاهنر ځلمے دے، هغـه د لـورالائـي د ويـاړمنی تـپې د ژونـد او ژواك مجـسم تـصوير او مكمـل تفـسير دے. هغـه يـواځی خوبـصورت او خـوب سـيرت، خـوش خيـال او خـوش بيـان پښتـو شـاعر نـه دے. د پښتـو او اردو دواړو ژبـو ډېـر ښـه، غښتلے، باشـعور، مترقـي صـائب الـراې او صـاحب الـراې نثرنګـار هـم دے. د هغـه مـضامين د هغـه د ادبـي قـد و قامـت او فكـري شخـصيت پـه تـشكيل كښـی اهـم معنـوي رول لـري خـو دلتـه ئـې اجمـالي څېړنـه هـم ولـی چـی د طوالـت باعـث ګرځی ځكه زۀ خپل اصل موضوع ته پاملرنه را ګرځوم.

د ګـران عـارف تبـسم دا اولنـۍ شـعري ټولګـه "د لمـر پـل" مـا لـه سـره تـر پايـه لفـظ بـه لفـظ لوسـتی ده. پـه دې كښـی د تـورو د بـاران وروسـته د كاغـذ پـه اسـمان بانـدی د خيـالونو سرې او شنې پـه شعري فـضا كښـی د تخليـق تـازه، شـوخ او نـوی رنګونـه پاشـلی دي چـی د ادبي كائنات حسن ئې نور هم زيات كړے دے.

عـارف تبـسم پـه غـزل او نظـم دواړو كښـی د يـوه سـپېڅلی شـاعر پـه حېـث ګـڼ داسـی مـضامين قلمبنـد كـړی او موضـوعات څېـړلی دي چـی ادب مَيَنـان او د فكـر و فـن نقـادان ځـان تـه ارومـرو متوجـه كـوي. پـه دې اړه هـر هغـه څـه ليكـل خـو امكـان نـه لـري كـوم چی مـا محسوس كـړی دي البـت هغــه موضــوعات چــی د هغــه د فكــري دائــرې پــه جوړښــت كښــی مركــزي اهميــت لــري، دلتــه ذكــر كــول او د هغــه د اظهـار د انـداز پـه حقلـه څـه نـا څـه تللی رايـه تاسـو تـه وړانـدی كـول ددې ليكنی يوه اساسي غوښتنه ده.

عــارف تبــسم د جديــد حــسيت يــو نمائنــده پوهېــت دے. د هغــه لــب او لهجـه پـه تـازګي، رعنـائي او توانـائي ډكـه ده. د هغـه لفظيـات

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــه یــوې خواتــه د شــعري روایــت او ادبــي تجــربې د توثیــق عکــس العمــل ښکــاری نــو بلــی خواتــه د نــوی معنویــت د زېــږون، لټــون او پَلَټــون پېلامــه هــم دي چــی لــه علامتــي، تــشبیهاتی، اســتعاراتي اســتعمال ســره ســره تمثیلــي او محاکــاتي انــداز هــم لــري چــی د پښتــو شــاعرۍ د پــرمختګ پــه ســفر بانــدی دلالــت کــوي او د یــو ځــانګړی اســلوب د جوړښــت واضــح څــرك لــري. کــه دا ولــیکم چــی د لفظــي تــشکیلاتو پــه تــرخ کښــی یــو نــیم ځــاې هغــه د نیولــوګیزم (NEOLOGISM) تـر حـده اجتهـادي هڅـی کړیـدي نـو کـره کتنـه او باقاعده څېړنه دا اړخ هم ثابتولی شي.

د عــارف تبــسم پــه شــاعرۍ کښــی مــا لــه خپــل ټاټوبی، خپلــی خــاوری، خپــل ولات ســره ذهنــي او قلبــي تــړون، د مځکــی ســره ټینګــه رشــته، د پښتــو، پښتــون، پښتونخــوا او پښتونــولي ســره نــه پــرې کېــدونکې تعلــق او د خپــل کلتــور، رســم او رواج، دود او دســتور، لــه ښــو او اعلــی قــدرونو ســره د وفــا او اخــلاص، مینــی او عقیــدت رویــه لــه ورایــه ښکــاره لیــدلی ده. د هغــه پــه نظــم او غــزل دواړو کښــی معاشــرتي روایــات، ســماجي تــاریخ، انــساني تمــدن، ثقــافتي اقــدار، تهــذیبي ښائــستګي، اخلاقــي رویــې او عــالمي منظرنامــه پــه فکــري بلاغــت او جمالیاتي شعور سره په ډېر مهارت او کمال انځور شوی دي.

د معروضــیت او موضــوعیت پــه حوالــه د عــارف تبــسم شــاعري د خپــل بــاطن او شخــصیت د عرفــان تکــل هــم دے او د نړیــوال کلــی د آشــوب، بُحــران او رســتخیز د آګهــۍ ذریعــه هــم، چــی د کــم عمــرۍ باوجود د هغه فکري پختګي او ذهني بلوغت څرګندوي.

د دې مجمــوعې مطالعــه دا ښودنــه هــم کــوي چــی عــارف تبــسم لــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمالیاتي ذوق او د مینی له تجربې څخه هم بې برخې نه دے پاتـه شـوے خـو دا اړخ زمـا پـه خیـال د هغـه پـه موضـوعاتو کښـی ضـمني او ثـانوي حېثیت لري. که دا اووایم چی عارف تبسم په پښتو شاعرانو کښی هغه لومړے ځوان دے چی د عمر د فطري تقاضو باوجود ئې د مینی ضروري ضرورت نظرانداز کړے دے او خپل عصري شعور ته ئې د تخلیق په صورت ګری کښی زیات اهمیت ورکړے دے، نو غلط به نه وي. هغه معروض زیات لیکلے دے او موضوع کم خو دلته دا وضاحت زښت زیات ارزښت لري چی په ادبي تخلیق کښی په بشپړه توګه د خالص معروضیت اظهار امکان نه لري، ولی چی خارج هم د تخلیق کار له داخل څخه هغه وخت را وځی چی د هغه د ذات برخه جوړ شی یا د هغه په احساس کښی د خپلی تجربې په څېر شامل شي او اظهار ئې ضرورت او مجبوري وګرځی. سوب ئې دا دے چی د شاعر خپلی تقاضې، عقائد، نظریات، جذبې، افکار او رجحانات هغه د خپلی خوښی ناخوښی هرکله پابند ساتي. وئیل دا غواړم چی عصري شعور هم د لیکونکی د شخصیت د کُلیت سره په تړون مجبور دے. له دې بغېر هغه د تخلیقي عمل برخه نشي جوړېدے او که جوړ هم شي د صحافتي تحریر رنګه به له خوند او تاثیر څخه خالي وي.

په دې مجموعه کښی د عارف تبسم ځنی نظمونه لکه "یوولسم ستمبر په یورپ کښی"، "ملګری ملتونه"، "په اټلی کښی د څه وخت تېرولو پس یو نظمیه تاثر"، "ګلېډ یېټر"، "و یورپ ته یوه وېنا" او "The Dream Marchents" زما د پورتنۍ خبری په تائید کښی وړاندی کېدلے شي. دا ټول موضوعات، معروضي دي خو د هغه د داخل د برخه جوړېدو پس ئې تخلیقي بڼه خپله کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. هم دغه د تخلیق غوښتنه ده. معروض چې تر څو په موضوع بدل نه شي. خارج چې تر څو د شاعر په باطن کښې تحلیل نه شي او له داخل څخه نه را ووځی، هغه فن پاره نشي بلل کېدے. د مثال په ډول به زهٔ د هغه معرٰی نظم "ګلوبلائزېشن" ستاسو مخ ته کښېږدم :

بې شکه دې کلي کی هر څه ډېر دي
خو د خپلوي چرته درک نه ښکاري
د میني هم څه سلسله نه وینم
د نړیوالو په دې لوی کلي کي
پېژندګلوي د هر چا ګډه وډه
هر یو ږغیږي اوس په بله ژبه
هیڅوک حال نه لري په خپل څنګلوري
بې شکه پراخ دي څلور واړه لوري

د هغه مختصر آزاد نظم "چي ګوېرا ته" هم مطالعه کړئ:

تا چی په کومه لاره
سر و بائېلو
په هغه لاره تګ اسانه دے ډېر
د دې دپاره بس
یو شرط دے لازم
چی سړے ووځی له خپل ځانه
په جهان خور شي

د ۲۰۰۴ء د مارچ په دویمه نېټه (چی د ۱۴۲۵هـ د محرم لسم تاریخ دے) په کوټه ښار کښې چی د ترهه ګرۍ یا فرقه واریت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ناوړه او ناروا پېښه شوی وه. د هغې بیان چې عارف تبسم په کوم دلآوېز انداز او له غرېوه په ډك آواز کښې کړے دے، هغه د معروض په موضوع باندی د بدلپدلو بهترینه نمونه ده. یوه خارجي واقعه یا وقوعه موثره تخلیقي تجربه هم داسی جوړیږی. په غور ئې و لولئ:

کور ته مې اور واچولو ځکه لمبې پورته شوې
بیا مې له دا خپل وجوده خاوري ایرې پورته شوې
څوارلس سوه کاله پس په ما کښی شو یزید را ویښ
ځکه مې د خپل حُسین له دړده نارې پورته شوې
بیا مې کړو لاسونه نن په خپلو وینو باندې سره
ځکه مې نن بیا پنځه څلوېښت جنازې پورته شوې

عارف تبسم د نظم نګار په حېث په ښو موضوعاتو، ښه منظومات لیکلی دي. د پورتني موضوع سره په تړلی موضوع " کربلا ۲۰۰٤ء" کښی د هغه اختتامیه ډېره بلیغه او موثره ده :

بیا ډېرو خلګو د یزید شکل او قد واغوستو
بیا ئې په ډېرو حُسېني سرونو لوبی وکړې

د هغه " نعت" او ځنی نور نظمونه لکه "جدوجهد"، "؟"، "ښیښه څهره"، "په مځکه جنت" او " اے د فکر سپینه لمره" (د حمزه بابا په حقله) د ډېری ستائینی وړ دی خو زۀ ئې دلته دوه درې مختصر غوندی نظمونه تاسو ته وړاندی کول غواړم، کوم چی زما په خیال، په اختصار کښی جامعیت، په اظهار کښی معنویت او په پیرایه کښی جاذبیت لري. تر ټولو له مخه د هغه نظم "تضاد" ته پاملرنه وکړئ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازغن فطرته خلګو
څنګه عجیبه غوندی
خویونه خپل کړو
رنګونه واغوندی
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

"تضاد" د هغه په یو مسلسل غزل کښی هم موضوع ګرځېدلے دے چی خصوصي کتنه غواړی د پورتني نظم په حواله زما په فهم، په لنډو ټکو کښی، د شعریت په ژبه، زمونږ د معاشرتي ژوند د متضادو رویو او د نفسیاتو په اړه د وګړو د منافقانه دوه مخیزه کردار تر دې زیاته، په زړه پوری انځورګري شاید ممکن هم نه ده. همداسی زمونږ د چاپېرچل د معاشي، سیاسي، طبقاتي او اخلاقي صورتِ حال په اړه هغه یوه وړوکی منظومه د "سائې" تر سرخط لاندی پخپله علامتي او تمثالي بڼه کښی نه صرف د اظهار او ابلاغ حق ادا کړے دے بلکې په دې کښی دا هم څرګندیږی چی هغه په نړۍ او تاریخ باندی ژور نظر لري، د ماضي او حال سره سره هغه د مستقبل امکانات هم ويني. د عصري شعور په رڼا کښی دا نظم د آفاقیت رنګ او د ژوندۍ شاعرۍ مثالي نمونه بلل کېدلے شي :

په ځومره هیله
ساده خلک و اسمان ته ګوری
غواړی په ټکنه غرمو
له سرو لمرونو سائې
که څه هم دوې په دغه ښه خبر دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي يوه توره او اوږده شپه
را روانه ده بيا
ځکه اوږديږي وار په وار
د ديوالونو سائې

هم دغه يا دغسی احساس د هغه په يو بل مختصر نظم "لمر او سحر" کښې هم جوت دے. په اصل کښې د ماحول توره شپه د هغه په حسيت باندی خوره ده، هغه د حالاتو تيارو خوړلے دے، هغه د وخت تورتم دومره ځپلے، ځکلولے او ځورولے دے چې هغه د ژوند او ژوندَسرو دپاره د رڼا مستقل اهتمام غواړی، حتٰی چې په شپه کښې هم د لمر ضرورت محسوسوي. ګوا سپوږمۍ، ستوری، څراغونه، ډيوې او بَلَبونه هغه وسيع المعاني شپه نه شي روښولے کومه چې د وګړو په حواسو باندی خوره ده، دا تاريکه په اصل کښې د اطمينان، سکون، خوشحالۍ او پرمختګ هغه رڼا غواړی چې ذهن او زړۀ منور کولے شي، هغه لمر غواړی چې زوال او غروب نه لري او داسی "يوټوپيائي" لمر انساني معاشره شايد چې هيڅکله نه ووينی خو د عارف تبسم په شانی د ژوندي فکر او حساس طبعی شاعر د نړۍ د ودانۍ سوکالۍ او ترقۍ دپاره که نور هيڅ نه شي کولے. خوب خو ليدلے شي بدرنګه ماحول، په خيال خو ښائسته کولے شي. ماته خپل يو اردو بيت را پياد شو :

اور کچھ کر نے کے قابل تو نہیں سوچ مِری
کاش! دُنیا مَیں تِری اور حَسیں کر سکتا

د عارف تبسم نظم داسی دے :

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نيمه ورځ به مې يواځې پرېږدی
يقين د ورځې
په لمر څنګه وکړم؟
ماته د شپې ستا ضرورت دے لمره!
ستا انتظار
تر سحر څنګه وکړم؟

په دې مجموعه کښې د عارف تبسم يو نثري نظم هم د "قدر مشترك" تر عنوان لاندې شامل دے، زۀ له دې څخه انکار نه کوم چې ښه خيال بلکې بهترين خيال پکښې دے خو له دې سره متفق نه يم چې نثر ته دې د نظم نوم ورکړے شي، ولې چې نثر نثر دے او نظم نظم. معنوي اهميت او فکري ترفع په نثر کښې هم خپل قدر او قيمت نه بائيلي. ځکه د "نثري نظم" په ډول ئې د وړاندې کولو تصنع او تکلف ته هيڅ ضرورت نشته. خدائېګو! زۀ د هيڅ نوې صنف مخالف نه يم خو دا ضرور وايم چې نثري نظم دې د شاعرۍ په ځاې د نثر په اصنافو کښې شامل کړے شي لکه "ادبِ لطيف" چې په تېرو وختونو کښې د نثر برخه وۀ. هم هغه "ادبِ لطيف" ته نن "نثري نظم" ځکه وايه شي چې ليکونکے ئې برناحقه شاعر جوړ شي. حالانکې "شاعري جزويست از پيغمبرى"_ لکه هر څوك چې پېغمبر نه شي جوړېدلے. همداسې هر څوك شاعر هم نه شي جوړېدلے بلکې "مُتَشاعر" جوړېدل لاهم څه ناڅه فني خبرتيا ته اړتيا لري. د نثري نظم "خودساخته او نام نهاد شاعر" ته خو متشاعر وئيل هم روائېښت نه لري لکه "نقلِ کفر" چې "کفر نباشد". شاعري خپل حدود او قيود لري. د هغو پابندي که ګرانه ده، دا خو اسانه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې سړے دی "نثرنګار" جوړ شي حالانکې زما په خیال نثرنګار جوړېدل هم ښېخي ګران کار دے.

د عارف تبسم د دې مجموعې د غزل برخه هم د معنوي ارزښت او فکري بلوغت په حواله خپل خوند، رنګ، او اغېزه لري یا په نورو ټکو کښې د جدید غزل له شعار او معیار سره ښنګ وهي. لکه څنګه چې ما له مخه لیکلی دي هغه یو بېدار، حساس او ژوندے شاعر دے. هغه شاعري یوه تفریحي مشغله نه بولي ځکه د غزل په بېتونو کښې هم د لوستونکو ذهني تربیه کوي. د هغوې مخ ته حقیقت او واقعیت په شعري پېرایه او موثره لهجه کښې وړاندې کول هغه خپله ادبي وظیفه او علمي فریضه ګڼي. هغه غواړي چې خپل فکر، احساس، جذبه او بصیرت تر خپلو قارئینو پورې ورسوي چې د هغوې دپاره د لطف اندوزي څخه زیات د هغوې په خیالاتو کښې بدلون، ویښوالے او ځلا راولي، دا څو اشعار ئې د مثال په ډول وړاندې کوم:

موږ به په شپه هم لکه ورځ سپینه رڼا خوروؤ
تیارې که هر څو له سهاره سره لوبې کوي

څراغ را واخلو په تیارو کې په مزل پسې ځو
موږ هره شپه لټون کوؤ، د لمر په پل پسې ځو

دا به ضرور د چا د جبر ښکار وي
ګنې دا خلګو تیارې څه کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ لاربښوونکی ټوله ورځ تر لمر چاپېره ګرځي
ځان ته رڼا را ټولوي، موږ په تیاره کې ساتي

چا چې پر دوی باندې تیارې راوستې
دوی له هغه څخه رڼا غوښتله

بیا په ټول وطن تورو تیارو خوله لګولې ده
څو خلګو و ځان ته څراغونه خوندي کړي دي

زه په دې سپېره منظر عادت نه یم
دا څنګه سپرلی دی، ګلان نه لري

د یوې کوندې ماشومان په سپېدو پورته شولو
وائي مورکۍ! موږ د اتامو په تکل پسې ځو

په دې پورتنیو بېتونو کښې شپه، سحار، رڼا، تیاره، څراغ، لمر هغه علامات او استعارات دي چې د عارف تبسم په شاعرۍ کښې ځای په ځای خواره واره ښکاری. دا محض الفاظ نه دي. د هغه د فکر او پېغام د ترسیل، تفهیم او تشریح مرکزي منابع دي او د لوستونکو دپاره زمونږ د سماجي ژوند او سیاسي حالاتو د پوهنی بنیادي ذرائع دي. که مونږ په ځیر ورته وګورو نو په دې لفظونو کښې زمونږ د چاپېریال انځور له خپلې صحیح څهرې او حقیقي کړو وړو سره موجود دے. بلکې په دې شعرونو کښې د سیاست او سیاستمدارانو اصل شکل هم محفوظ دے چې بېخي بدرنګ، قبیح او مکروه دے. له دې په پرته زمونږ د هېواد بې رنګه سپېره منظره او د خوارانو د ژوند ژواك د بدحالۍ او د رزق د تحصیل د کړکېچن او خوږمن صورتِ حال اظهار هم په بلیغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فصیح تورو کښې مرقوم دے.

عـارف تبسم ولـې چـې خپـل چاپېرچـل پـه برنـدو سـترګو وینـې ځکـه هغـه نـه تېروځـې، هغـه "مـداریان" ډېـر ښـه پېژنـې. د "نعـرو" پـه ځاې "عمل" غواړې. ګټور او مثبت عمل، دا شعر ئې وګورئ :

ښـوك د نعــرو لیکلــو حــق نــه لــري
زهٔ خپــل د پــوال غېــر سیاســي ســاتمه

کـه داسـې نـه ده نـو بیـا دا یـو ښـه طنزیـه شـعر دے او دا ځنـې مـراد دے چـې پـه موجـوده حـالاتـو کښـې د سیاسـي شـعور بغېـر ژونـد بـې معنـا دے. ځکـه هیڅـوك دا حق نـه لـري چـې د قـام لـه بېـدارۍ او د وطـن لـه ترقـۍ څخـه لاتعلق پاتـه شي خـو عـارف تبسم چـې د کـوم رجحـان او مـزاج شـاعر دے. زمـا پـه فکـر هغـه "غېـر سیاسـي" کېـدلے نـه شـي. البـت هغـه پخپـل تنـدي هـیڅ لېبـل لګـول نـه خوښـوي. هغـه د چـا غلـط کـار پـه لار نـشي تللے. د چـا "بهـروپیې" تقلیـد نـشي کولے. د چـا قـام خرڅـونکې او وطـن فـروش پېـروي نـه شـي زغملے. هغـه خپـل فکـر، خپـل نظـر لـري او د هغـه مطـابق د ژونـد دپـاره لاره لیکـه ټاکـل خوښوي لکه په خپل دې شعر کښې چې وائي چې :

ځــان تــه رښــا را ټولومــه او ابــاد بــه وځــم
مــزاج د لمــر لــرم، د تــورو تیــارو بعــد بــه وځــم

عـــارف تبـــسم پـــه انقـــلاب یقـــین لـــري او انقـــلاب هیڅکلـــه د سـترګو پـه رپ کښـې نـه راځـي، هغـه پخپلـه وخـت راځـي. البـت پـه فکــر کښــې د مبــارزې قــوت او لــه نــاموافق مــاحول ســره د ډغــرې حوصــله، پــه ارادو کښــې اســتقلال او پــه زړهٔ کښــې تــوده ولولــه غــواړې، یــوائې دا نــه بلکــې یــو لــه صــبر او زغــم څخــه ډك ناســتړے

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار هم، لکه په دې شعر کښې چې هغه پخپله وئیلی دي :

بــل بــه شــي د مینـــی ځراغونـــه، څــه هلاکــه ده؟
رونـه بـه شـي دغـه د ژونـد خونـه، څـه هلاکـه ده؟

تاسـو وکتـل چـې هغـه د اُمیـد تلقیـن کـوي ولـی چـې پـه راتلـونکی بـدلون بانـدی غېـر متزلـزل یقیـن لـري لاکـن هغـه پښـه پـه پښـې ایښـی، بـې غمـه نـه دےناسـت، لګیـا دے کـار کـوي، پرلـه پسـې زیـار باسـی، ذهنونه ویښوي، جذبې را پاروي او رجحان سازي کوي :

رڼـا خـوره کـړم چـې هـر چیـری قدمونـه ږدمـه
و مـــخ تـــه څمـــه او پـــه لاره ځراغونـــه ږدمـــه

ژونــــده! ســـتا غمونـــه پـــه خنـــدا وړمـــه
اوښکــــه اوښکــــه یمــــه خـــو څڅیـــږم نـــه

د ژونـــد ، حـــالاتـــو او مـــاحول ســـره د هغـــه ټینګـــه فکـــری وابــستګي پخپــل ځــای، رښتیــا خبــره دا ده چــې پــه اوړو کښــې د مــالګی پــه مقــدار د هغــه د مینــی او ښکــلا پــه بــاب اشــعار هــم ډېــر خوربــلت، نـوے تـوب او زړه راکښـون لـري، هغـه چـی لـه دې موضـوع سـره تـړلی کـوم اشـعار کښلـی دي، هغـه زیـاتره پـسندیده دي، زهٔ ئـې دلته صرف څلور نمونې ستاسو مخ ته ږدم:

ســتا د ســپین مـخ پــه ویــړ اســمان بانــدی خــواره واره شــي
ســـتوری دا ســـتا د ښائـــستې زنـــی لـــه خالـــه وزی

تــر څــو بــه ژونــد مــوږ تبــسمه! پــه لېمــو کښــی کــاوه
د اوښکــو څــاڅکی شــو، د پیغلــی پــه ګرېــوان خــواره شــو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــــه بــــه درځـــم پـــه دغـــه لاړ ګرســـره
پـــرې بـــه ږدم ســـتا کلـــے او ښـــار ګرســـره

کــه څــه هــم ضــد دي يــو د بــل خــو تبــسمه! ګــوره
څـــومره ښـــه ده د ګـــلاب او د ازغـــي ملګرتيـــا

د جـدت او انفراديـت مرقـع، دا درې مرصـع شـعرونه ئـې د فنـي کمـال او جمالياتي اظهار ژبنتی زياتی ښائستې او په زړۀ پوری نمونې دي :

ځانګړتيـــا نـــه بـــائېلم، خپـــل ځـــان لـــه ســـمندره ګـــورم
ځکـــه خـــو واوره وجـــود زۀ لـــه تـــاوده لمـــره ګـــورم

خپـــل د ېوالونـــه هـــره شـــپه لـــه ځـــان ســـره ويـــده کـــړم
خـــداې خبـــر څـــوك ئـــې هـــر ســـهار د بـــل مکـــان ســـره ږدي

د تيـــارو بـــدي مـــی نـــوره پـــه وس نـــه ده
ننـــــواتی تـــــه مـــــی ور وړه څراغونـــــه

زۀ د عـــارف تبـــسم ټولـــه شـــاعري نـــه ســـتايم، پـــه هغـــی کښـــی نيمګړتيـــاوی، خاميـــانی او کمزوريـــانی هـــم شـــته خـــو پـــه مجمـــوعي ډول ئـــې زۀ د اســـقام او معائـــب پـــه ځـــاې شـــعري حـــسن او محاسِـــن تـــه زيـــات اهميـــت ورکـــوم، د مثـــال پـــه توګـــه ئـــې د لفـــظ د منفـــرد او جديـــد استعمال په ترڅ کښی دا يو شعر وګورئ چی :

مـــوږ چـــی ويـــشتلو همېـــشه دلتـــه پـــه ســـنـــګ ګلونـــه
ځکـــه پـــه دې هېـــواد کـــی نـــه کـــوي غورځنـــګ ګلونـــه

د "غورځنـــګ" تـــورے د "ټوکېـــدلو" پـــه معنـــا شـــايد چـــی پـــه اول ځـــل عـــارف تبـــسم کارولـــے دے، دا د هغـــه د هنـــر د ښکـــلا يـــو څـــرك دے. تفـــصيلي مطالعـــه ئـــې ډېـــر داســـی نکـــات پـــه تاســـو واضـــح کولـــے

(c) ketabton.com: The Digital Library

شــي. زۀ بــه خبــره پــه دې را لنــډه کــړم چــی د دې شــعري مجمــوعې سرســري لوســتنه بــه هــم تاســو پــه دې اعتــراف مجبــور کــړي چــی د لــورالائــي زرخېــزه او نغمــه رېــزه خــاوره داســی ګلونــه هــم را ټوکولــے شي چی خوشبوئي او رنــګ تــه بــه ئــې خوشبوئي او رنــګ هــم ګوتــه پــه غــاښ پاتــه شــي. د دغــه امکــان پــه رڼــا کښــی ماتــه د ســتر مــاوزې تنګ خبره را ياده شوه هغه وئيلی وو چی :

"ګلونه و غوړېدلو ته پرېږدئ "

زۀ د دې قــــول د معنــــوي قــــدر و قيمــــت پــــه احتــــرام کښــــی مجموعــه تاســو تــه سپارم او پــه دې هيلــه اجــازت غــوارم چی تاسو بــه پخپله فېصله وکړئ چی دا ګل څنګه غوړېدلے دے؟

خاوری
سعيدکګو هر
کوټه
جمعه المبارک
۱۰ مارچ ۲۰۰٦ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم "د لمر پل"

د بوري د ګلبن خوشنوا بلبل عارف تبسم د يوه خواږه ملګري او زلمي تخليق کار په حيث و ماته ښخي تر ډېر جهان را تېر دے، زه له هغه وخته د ده په ژوندي جذباتو، تلوسو او په هغه بې خوبه، خوبونو باندي ډېر ښه خبر يم، چي د انساني نېکمرغيو په هيله، د بدمرغيو لمن را ټولول غواړي، زه د ده د تخليقي وژن د پراختيا، صباوئن او په ادب کي د پرمختګ د هلو ځلو شاهد (ګواه) هم يم. دا غالباً د ۱۹۹۰ع کال خبره ده، چي کله پر ما باندي د لغړخولي عارف تبسم د شاعرۍ راز منکشف شو او بيا چي ما وليد چي د سکول په دې کم عمره لوستونکي کي د شاعرۍ خورا ښه او خوندور رنګونه موجود دي، نو ما د طالبعلمۍ باوجود و دې ته وهڅاوه، چي د پښتو ادبي ملګرو پر ستېج باندي راسي، دا وو چي له همدې ستېج څخه يې داسي په زړه پوري ابتدا وکړه، چي د ژوند په هر پړاو کي ورسره د ښه شاعر لاحقه و تړل شوه، هن تر دې چي د ادب پرورۍ سره سره يې په انګلش لټرېچر کي د ماسټر ډګرۍ تر لاسه کړه، هغه ورځ ده او دا نن ورځ ده چي تبسم د خپل شاعرانه منصب په پرته د اُردو، پښتو او انګرېزي د يو ښه نثرنګار په توګه هم په هر چا باندي خپل ځان و پېژندلو.

ولي په دې مابين کي ډېر ملګري د نام و نمود او غم روزګار په تکل کي د ګمنامۍ و کندو کپرو ته لاهو شو خو عارف تبسم د ځني نامساعدو حالاتو باوجود هم غزل، نظم او نثر درې واړه د خپلي لاري څورے کړو، سره له دې چي عارف تبسم په شعوري ډول باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر یوه حده پوري د مشاعرو د آه او واه لـه تاوده بازاره او د خپلي ځېرې نمايي څخه ځان لېري ساتلو، حالانکه د يو ښه تخليق کار په اړه په دې ډګر کي د هغه د فعال رول لوبولو څه انکار نه شي کېدے.

په دې لړ کی د ادب د چوپړ دپاره تبسم خپل باطن او ظاهر د رياکارۍ او زنګ وهلي ورځي څخه يو مخ صفا ساتلي دي، دلته د اعتراف په توګه موږ د پښتو د دري مياشتنۍ مجلې " تماس" هغه ګڼې وړاندي کولے شو، چي د افاديت له امله اوس هم ډېرو ليکوالو په خپل ريکارډ کي خوندي کړي دي. د دې مجلو په مرتبينو کی د عارف تبسم کارکردګی د وياړ وړ ده. همدغه رنګه د آي، ډي، ايس، پي له خوا څه هغه درانه تقريبات، چي په ډېرو حوالو يې له ادبه سره تړون لازم دے، د عارف تبسم او ملګرو په زيارو سر ته رسېدلي دي او بيا په زياته د ګلوبلايزېشن او مورنۍ ژبو په موضوع باندې د ګڼو ژبو ګڼ شمېر سکالران را غونډول او بيا د ښېخي مثبت فکر په حواله باندي د هغوی و مقالاتو ته کتابي بڼه ورکول د عارف يو بې سارے، ارزښتناکه او منفرد کار دے. په افغانستان کي د هوتکي دور د پښتو تاريخ "د خپلواکۍ لمرخرك" اُردو ژباړه هم عارف تبسم تر سره کړه. همدغه ډول چي د اُردو د "عکس العمل" مجلې د اېډيټر په حيث هغه څومره ګټور مواد را يو ځای کړے دے هغه بس يوازی د ده برخه کېدے شي، په نورو ډېرو انګرېزی، اُردو او پښتو مجلو او ورځپاڼو کی د ده خواره واره مضامين او افکار د ده د زيارو عکاسي کوي.

خو د خپلو نظرياتو په اړه هغه وخت ورکي نوره توانائي پيدا شوه چي کله يې د ارتقا بام ته د رسېدلو خلګو، د ژوندانه د انحطاط پذير

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـدار او استحـصالي اصـليت وليـدو، ځکـه خـو چـي مونـږ د هغـه د يـورپ پـه سـفر کـی و ليکـل شـوو نظمونـو تـه پاملرنـه وکـړو نـو د هغـه تجربـات او مـشاهده لـه مونـږه لانـور لتهـون غـواړي، خـو پيـل بـه پـه دې وکـړو چـي کلـه مـوږ د بـوري د دغـه مينـه وال شـاعر و شـاعرۍ تـه متوجـه سـو، نـو هغـه کـه يـوې خواتـه د بـوري د دې لرغـونی اقـدار لرونکـی خاوري او غرونو سره د خپلی مينی او خپلوۍ اظهار په دا ډول کوی :

خپلـــــوی او مينــــه مــــــی فطــــرت ځکــــه ده
پـــــه خپلــــه وينــــه کـــــی بـــــورے پالمـــــه
مځکـــه دی هـــر وخـــت د اظهـــار نـــوی ګلونـــه کـــوی
ځنګـــه هـــوا دی ده کوهـــاره غـــزل نـــوې لـــيکم
بيـــا دی لمبـــه را پورتـــه شـــوه د بوريـــوالی مينـــی
راغلـــے يمـــه ســـتا تـــر ښـــاره غـــزل نـــوې لـــيکم

نـو بلـي خواتـه د جماليـاتي اقـدارو لـه پـالني سـوا هـم جذبـه، هيئـت، اسـلوب، مـشاهده او د ژبـي بـشپړتيا د ده پـه شـاعري کـي لـه ورايـه ځرګنـده ده، کـه څـه هـم لـه دغـه کيفيتـه سـره د ژوندانـه داخلـي او خـارجي احـساسات پـه فنـي او فکـري معنويـت سـره د لفظونـو پـه پـساله بانـدي د پـسوللو متقاضـي دي، خـو تبسم لـه دغـي تقاضـا سـره د شـاعرۍ و سـماجي عمـل تـه هـم د سـماجي عـلا ئقـو پـه اړونـد بانـدې د حُـسن، ريښتينـوالي او صـداقت صـوت و آهـنګ ور پـه برخـه کـړے دے، چي له دې لاندينې شعرونو څه يې ښه اندازه کولے شو :

تـا چـي بـه شـپه ورځ لـه هـر چـا څخـه پـه پټـه ګنـډل
زمـــا د نـــوم هغـــه تارونـــه لـــه دســـماله وزی
مـــوږ د ښکـــلا پـــه کاروبـــار کـــي رعايـــت نـــه کـــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړګي په پور کي نیسو، زړونه په تاوان ګرځوو
ته ما کړه اوښکه، له بانه مې پر بارخو را توی کړه
زه څو لمحې دا ستا پر ښکلې اننګې تېروم

ګونګې وریځې ته د ګل دپاره ژبه ورکړو
پر مځکه باندې په مثال بیا د باران خواره شو

کوفي ښائست په نوم د میني ځکلولي دي ډېر
حُسیني زړونه نور باور زیاته په دوی نه لري

تر تا به هم د تبسم فکر در ورسیږي
نظر اوچت لري، لاسونه که څه لوی نه لري

لکه څنګه چي هر انسان د ژوندانه تېرولو په حقله یو نقطه نظر لري، دغه رنګه به تبسم یقینًا خپل یو نظر لري، خو هغه خپل دا نظر پر خپلو لوستونکو یا اورېدونکو باندي نه مسلط کوي، کېدے شي چي هغه د اینګلز له دې فکره سره متفق وي، چي د لیکونکي اراده چي څومره قدر پټه وي، نو د فني تخلیقاتو دپاره هم هومره غوره ده، له دې څخه د فن د کربه توب او د کنایاتي اسلوب د اهمیت اندازه کېدے شي، هغه د دې دپاره چي فن د بېلو بېلو سیاسي شعارونو او د خطابت له عیبونو څخه صفا و ساتل شي، ځکه چي ادب او شاعري، پخپله خو مقصد نه وي بلکه د مقاصدو د تکمیل ذریعه ګڼل کېږي، ولي چي چرته دغه ذریعه په کار راوستل کیږي نو د دې دپاره ښکلې، خوږه او داسي ښائسته جامه په کار ده، چي د تخلیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوند لاسېوا کړي، د ځنې نقادانو دا رول "چې فن په یو مخصوص چوکاټ کې را تاو کړي"، ځکه د منلو وړ نه دے، چې د ادب فني خامیاني او جمالیاتي اقدار یې یو مخ هېر کړي وي، ولې عارف تبسم دا هر څه په خپل نظر کې ساتي او بیا و مخ ته د یو مقصد اینښودلو باوجود هم د اظهار پېرایه ډېره درنه ایږدي :

لاهغسي دے ویران له ډېره وخته
ودان نۀ شو دا مکان له ډېره وخته
دغه ځرنګه دُنیا ده نۀ پوهېږم
پکې نۀ ښکاري انسان له ډېره وخته

راځۍ په خپله و منزل ته خپله لار و ټاکو
خبر به ورکه شي، که ولاړه تر ملکه پوری

د تبسم د اظهار په دغه خوږه پېرایه کې سماجي ردعمل، ضرب المثل او د پرمختګ پیغام خو یقیناً شته، مګر په داسې قرینه سره یې خبره کړې ده چې د هر چا د زړه آواز ګرځي. دا ویل به بې ځایه نه وي چې تبسم د ابلاغ برابره تله ساتلې ده، نه یې چرته د ابهام پیدا کول زیار او کوشش کړے دے او نه یې څه غیرمانوس تراکیب په کار راوستلي دي فني خوږلت، ربښتینوالے او د حالاتو و ترخې تجزیې ته یې په ښه پښتنه لهجه کې ځای ورکړے دے، چې د قدامت او جدیدیت تر څنګ ورسره د تېر وخت تجربات او د اوسنیو حالاتو مشاهدات او د راتلونکی سباوُن خوند رنګ یو ځای کړل شوے دے. په دې رنګ کې نه خو هغه د روایتي ژړا، بېلتون، هجران او در په درۍ نارې وهی او نه د خپل مسلك څخه سرغړونه کوي. د حالاتو په تورتم کی هم د خپل مرام په هڅه دےاو وایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیله مو بیا هم له رڼا نه خېژي
پای د دې تیارې که امکان نه لري
اوسي په کیږدۍ کې مجبوري یې ده
چرته به ځي ځوک چې مکان نه لري

ځراغ را واخلو په تیارو کې په مزل پسې ځو
مونږ هره شپه لټون کوو د لمر په پل پسې ځو
زمونږ لاربنوونکو زموږ د زیارو قدر نه دے کړے
ځکه خو خپل کاروان پرېږدو او مونږ په بل پسې ځو

هر ځو که خنډونه وي په لاره کې
زه خو اباسین یمه درېږم نه

حق مې هم خوري په غریبي مې هم ملنډې وهي
ځکه په سر مې له دیناره سره لوبې کوي
ما خو له هر چا سره مینه او اخلاص کړے دے
خلګ مې ځله له دستاره سره لوبې کوي
له مرګه نه وېرېږی کړي د حق خبره په جار
تبسم ځکه خو له داره سره لوبې کوي

د تبسم په شاعرۍ کې د اضدادو تمثیلي اشکال کله په یوه رنګ او کله په بل رنګ کې لیدل کیږي، لکه څنګه چې د اضدادو په اساس د کائیناتو بنسټ دوام مونډلے دے، هم دغه رنګه په شاعري کې دغه استعمال په نزاکت سره و شاعري ته د فکر په حواله ځلا بخښي. تبسم و دغه اضدادو ته د خپل دور په هنداره کې ګوري، کله د حالاتو تجزیه کوي کله و انسانانو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلوۍ پیغام ورکوی او کله وریاندي د طنز غشي اوروي :

ښه عجب سخیان خلک مي ولیدو
مرګ چي یې وپښلو د ژوندون په نوم

چي یې کړو لېرى موږ له خپلو په فتوو د کفر
اوس هغه خلک باچهي له خپل ایمان سره ږدي

که ښه هم ضد دي یو د بل خو تبسمه! ګوره
ښومره پښه ده د ګلاب او د ازغي ملګرتیا

ما رښا کړلې ده په زړونو کي
زه اوس له تیارو ښخه وېرېږم نه ۀ

د بخت، نصیب او قسمت سلسله په شاعري کي د هر شاعر و مخ ته له ابتدا ښخه د غوړېدلي کتاب په شان پرته ده خو تبسم د روایت و دغه منزل ته په جلا لاره تګ کوي او وایي:

هسي خو دې ټینګ تړون د میني زما او ستا تر میان
خدای خبر چي یو به او که نه؟ مونږ د یو بل نصیب
اې غوټۍ غوړېږه مۀ، د میني سپرلې خور نه دې
دلته دې له خاورو سره خاوري د هر ګل نصیب
ما ټولي لیکي د قسمت پښپله وراني کړلې
اوس به پر خپل بې وزله زړه خالي لاسونه ږدمه

لکه ما چي وړاندې اشارتًا وویل چي شاعري د خیال او فکر په کالبوت کي یو سماجي عمل هم وي، په همدغه اړه چي کله د بوري دا زرغونه او سمسوره سیمه د یو اوږدې ډوکلۍ په ناتار تاراج سوه، د مېوه دارو درختو ځنګلونه په وچه صحرا بدل شو، د ډېرو درنو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بډایه کورونو څراغونه د نیستۍ په اوبو له بلېدو ووتو، نو د ویرانۍ په دغه منظر کي د عارف تبسم د احساساتو څرېکي داسي پورته شوې، چي ډوکال یې د ډوکال او علامت په طور په کار راوستلو :

سینه د مځکي وچه شوله اوس په چیغو وایي
زما وجود به خدایه! کله له ډوکاله وزي

اوس به و تاته څه سندري د سپرلي اووایم
زه خو اغزي لانه لرم په دې ډوکال خبر دے

خود به سپېره کېږي باران نه لري
زمور بې وزله مځکه اسمان نه لري

یوه خبره چي زه یې د خپلو ملګرو په تخلیقاتو کي بیا بیا وینم، هغه د پښتنو د بدقسمته وطن هغه تاریخي ارزښت دے چي د هغه له جهته استعماري او استثماري قوتونو صرف د دوی له سرونو، عزتونو او ملي وحدته سره لوبې کړي دي بلکه د افغانستان د شل کلن جنګ په اساس چي د دوی د باغونو او رغونو مځکه د خپلو او پرېدو له لاسه د سرو وینو په باران اباده شوه نو د دغه دردناکو پښتنو درد د هر پښتانه لیکوال په تخلیق کي د خپل فکر مطابق غزوني وکړې. د عارف تبسم په کلام کي دغه درد خو شته چي شته، ولی هغه د خپل ملي درد د دوا د حصول دپاره کنایتًا د نکلونو د هغه شهزادۍ مثال وړاندې کوی، چي د ګټلو دپاره یې د شرط نه پوره کوونکو سر غوځول وو، ځکه خو وایي :

شرط تر شهزادۍ د رسېدو تبسم وانه ري
زمور د باچا لور نور هم سرونه خوندي کړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو تر شرط وړاندې کولو نه اګاهو، هغه د بارودو په اساس د سرو وینو د باران هغه منظر وړاندې کوي، چې له دې سرې مځکې به شاید د وینو ګلان را و ټوکیږي :

پېل د سپرلي چې په دې ښار کې په سرو وینووشو
سږ به یواځې و ټوکیږي د سره رنګ ګلونه
ډېر بارودونه زموږ پر مځکه باندې و اوربدو
ځکه اخته دي له یو بل سره په جنګ ګلونه

ویې کرلو بارودونه زمونږ پر مځکه باندې
خدایه کوم فصل به د سرو وینو له نمه وزي

سوځي په کشمیر او فلسطین زړونه
ویر به لاتر څو مونږ پر کابل کوو

د دغه شهزادۍ د خپلولو د شرط پوره کېده د تبسم په خیال په یووالي کې دے، ځکه خو په جار وای :

راشئ چې یو کړو ځله دا خواره واره وګړي
د یو کېدو شرط دے تړلے له کاروانه سره

د سیاسي پېچ و تاب په دې اخ و ډب کې تبسم هر یرغلګر، داړه مار هغه که د هري نظریې وي نه صرف مخالفت کوي بلکه د هغوی په حواله طنزاً وايي :

د هوا چې په خلوص چا یقین وکړو
هم د هغه څراغونه یې ټول مړه کړو
تاته په کار دے د ظالم مخ نیوے
ته د دښمن ستاینه ځله کوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

چــا چـــي پـــر دوی بانـــدي تيـــارې راوســـتې
دوی لــــه هغــــه ځخـــــه رښـــا غوښتلــــه

خــو لــه دې ســره تبــسم د خپــل دور ســماجي، سياســي حـالات او تقاضــې او چـاري د خپــل تخليقـي عمـل پـه تـار بانـدي پـه عجوبه انداز سره داسي پيېي :

عـــدل، انـــصاف حـــق او قـــانون دي تـــش لفظونـــه پاتـــه
پـــه غټـــو غټـــو کتـــابونو بـــاور نـــه دےپـــه کـــار
مخلـص، بـې بـاك، نـډر، بـې لـوث او د وطـن خـدمتګار
د هـــر دېـــوال پـــه دې ليکونـــو بـــاور نـــه دےپـــه کـــار

اوس بـه د تبـسم و هغـه فکـر تـه پاملرنـه وکـړو د کـوم پـه بنيـاد چـي هغـه د نـړۍ د مترقـي هېوادونـو د ظلـم و سـتم او د سـرمايه دارانـه نظـام و هغـه اړخونـــو تـــه ګـــوري چـــي د دوی استحـــصالي اداري او ملتهـــي نېـــشنل کمپنيـاني، کـه و ترقـي پـذير هېوادونـو تـه يـو څـه پـه يـوه لاس ورکـوي نـو پـه دا بـل لاس يـې لـه سـود در سـوده سـره بيرتـه تـرې اخلـي او و چاتـه پـر خپلـو وسـايلو بانـدي د قـدرت پيـدا کولـو د ټيکنـالوجي د کتلـو موقعـه لاهـم نـه ورکـوي او بيـا د ځنـې تـشکيل کـړل سـوو ادارو لـه خـوا پـه ګـران بهـا Five Star هوټلونـــو کـــي پـــه ســـيمينارونو، ورکـــشاپس او مـــذاکرو بانـــدي د کړکېچنـو مـسايلو د حـل دپـاره يـو څـو تقريرونـه او د بـې انتهـا دولـت خرڅونـه او بـس ځلـه روانېـدل، پـه دې لـړ کـي د عـارف تبـسم موضـوعاتي نظمونـه د اجتمـاعي شـعور او د عـصري آګهـي عـلاوه د تنقيـد د بـصيرت آئينـه دار دي. "ملګـري ملتونـه"، پـه اټلـی کـي د څـه مـوده تېرولـو پـس يـو نظميـه تـاثر او داسـی نـور ډېـر نظمونـه دي چـي پـه هغـه کـي د خپـل دور ترجمـاني پـه ډېره ښـه توګـه سوې ده، خـو لکـه چـي مـا وړانـدې ذکـر کـړےوو چـي عـارف تبـسم د ګلوبلايزېـشن د مغربـي تهـذيب او نـشوونما د ودې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

امکاناتو په حقله یو درست کتاب مرتب کړے دے. یقینًا چې سائنسی ترقۍ و دُنیا ته وده ورکړه، خصوصًا د انټرنیټ نظام خو د دُنیا ټولې "ولکې" یو له بله سره منسلك کړې لاکن د دې تر شا عالمي مالیاتی اداري او د ډبلیو، ټي، او او دا عالمی ساهوکاران که یوې خواله د ګلوبلایزېشن او عالمي تجارتي تنظیمونو په اړه د قامي زیارمنو سرحدونه را ټولول غواړي نو بلې خواته به ترقي پذیر ممالك څه ډول د ترقي یافته هېوادونو د کثیر القومي کمپنیو ته خپل دا مانده مارکېټ هم له لاسه ورکوي او د نورو و محتاجي ته به اړ کیږي، چې نور خو نور، دلته به اکثره خلګ ژبه لا هم له لاسه ورکړي ځکه خو تبسم "و یورپ ته یوه وینا"، "یوولسم ستمبر په یورپ کې" او "قدر مشترك" غوندی نظمونه لیکی. عارف تبسم دلته یو بل نظم "ګلیډیټر" تر عنوان لاندي وړاندي کړے دے. په دې نظم کې د تاریخ و هغه توره ورځ او دور ته اشاره سوې ده چې باچهانو به ځني مریان د پهلوانانو په تورو او چړو باندی یو د بل مقابله کوله، چا چې به برے وموندو هغه به ګلیډیټر ګڼل کېدو، د دغه Coloseum اثار اوس هم په روم او مراکش کی لا موجود دي:

بس د یوه اعزاز ګڼلو په نیت
د څه دولت را غونډولو په نیت
د خپل طاقت ښکاره کولو په نیت
د باچهانو سات تیري دپاره
د څو آقاوو د هوس له وجي
څومره مریانو دلته سر و بایلو
څومره سرې وینې دلته خاوري سولې
څومره خوبونو دلته سا ورکړله

د عارف تبسم د شاعرۍ په حواله دغه څو کرښې ما په دې نیت ولیکلې، چې لیکوال او لوستونکي د ده د شاعرۍ و بین السطور

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه پـه خپـل نظـر وګـوري، او خپلـه رايـه پـه خپلـه جـوړه کـړي، زمـا دپـاره کـه څـه هـم د ګـرد کـلام احاطـه څـه ګـران کـار دے، خـو دا څـه اشـعار مـي ولوسـتلو او د هغـه پـه اسـاس مـی ځانلـه لاز جـوړه کـړه، زه دا دعـوه نـه لـرم، چـي تـر ڃا ښـه او تـر ڃا کـم شـاعر دےاو نـه دا دعـوه لـرم چـي د ده پـه کـلام کـي بـه يـو مـخ فنـي معايـب ګرسـره وي نـه، د ځنـو تـشبيهاتو، اسـتعاراتو او قـافيو پرلـه پـسې تکـرار، يـا يـوه نيمـه فنـي خـامی شـايد بلـه هـم وی ، البتـه دومـره قـدر ضـرور وايـم، چـي عـارف تبـسم د خپـل وخـت يـو ژونـدےشـاعر دےد هغـه شـاعري د روان ژونـد ، ټـولنيزو حـالاتو او انـساني تمـدن پـه حقلـه د افاقيـت نمونـه ګڼلے شـو، دا پـه دې چـي د پوهـانو پـه خيـال هغـه ادب د افاقيـت د علمبـرداری جوګـه ګرځيدےشي پـه کـوم ادب کـی چـي د ملـي او بـين المللـي حـالاتـو پـه تنـاظر کـی د فنـي او جماليـاتي اقـدارو پـه تـړون جديـد مـسايل او موضـوعات را نغښتـل سـوي وي، همدغـه کـار پـه خپـل کـلام کـي عـارف تبسم تـر سره رسـولےدےبلکـه هغـه د يـو طنـاز پـه انـد "د لمـر پـل" د علامـت پـه اړه د څـراغ پـه رڼـا کـي غـواړي او همدغـه يـې خـواري او کـار دے، پـه کـار دےچـي مونـږ او تاسـو ټـول "د لمـر پـل" و رڼـا تـه ځـان ور و رسوو او ويې ګورو.

په درناوي

سيد خير محمد عارف

سول هسپتال محله لورالايی

۱۲ مئ ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلي شاعري په اړه څو خبري

زه شاعري څله کوم؟ دا یو ډېر ګران سوال دے. که څه هم کله کله زه پر دې باندي ډېر غور کوم خو څه باقاعده نتیجې ته نه رسېږم، البت دومره پوهېدلے یم چي شاعري څنګه پکار ده ځکه خو هري خارجي واقعې ته زه د خپلي داخلي جذبې له لاري ګورم او چي څه لیکم له هغه څخه شعرونه جوړېږي. ګوا خوښ مي دا وي چي له مقصدیت څخه ډکه شاعري وکړم، داسي شاعري چي له انساني ژوند، مسئلو او حالاتو سره سمون وخوري او د مځکني حقیقتونو اظهار وکړي. په دې کي زه څومره بریالے سوے یم په دې اړه نه خو څه دعوه لرم او نه څه فېصلې ته رسېږم بلکه دا حق و خپلو لوستونکو ته پرېږدم، خو دومره ضرور وایم چي ما په کوم دور کي شاعري پیل کړې ده او یا یې اوس هم کوم دا دور ته که څه هم د مادي ترقي معراج وئیل کیږي خو ما د دې ترقي هراړخیز اثرات محسوس کړي، لیدلي او کتلي دي چي په زیاتره حواله د انساني نابرابري، ټولنیزي نا انصافۍ، طبقاتي جبر او په غربت کي په تېزۍ سره له زیاتوب سره تړلي دي. ما د سوویت یونین شکست ور یخت، د سوړ جنګ خاتمه، د نوي نړیوال آرډر ابتدا، د تهذیبونو تر میان د مصنوعي جنګ پیدا کولو هڅي، د ګلوبلائزیشن منفي اغېزني، ځان وژني بریدونه او نور داسي ډېر حالات او واقعات د خپل شعري سفر په دوران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې لیدلي دي. او د دې په نتیجه کې مې په نړۍ باندې په نوي شکل کې د کنټرول تر لاسه کولو هلې ځلې لیدلي دي. زما دننه شاعر پر دې حالاتو او واقعاتو چپ نه دے پاتې سوے ځکه د دې حالاتو او واقعاتو خلاف زما انساني احتجاج په یو نوي شعري رنګ کې ځای په ځای زما په شاعرۍ کې موجود دے، خو البت د دې هر څه باوجود چېرې هم زما اظهار د یاسیت، مایوسۍ او نااُمیدۍ ښه نه ده خپله کړې بلکه هر وخت ئې د یو نوي اُمید لټون کړے دے او دا ځکه چې زه د انسان په جبلي او فطري صلاحیتونو او حقیقتونو پوخ یقین لرم. زه دا ایمان لرم چې الله تعالی په هر انسان کې د نېکۍ، ښېګړې او آزادۍ ماده ایښې ده. نن که انسان د شر، بدۍ او ظلم په لار روان دے پر هغه باندې د ټولنیز تناظر اثرات پراته دي، چې له هغه شخه د را وتلو او پر خپلو جبلي صلاحیتونو باندې یقین پیدا کولو ضرورت دے او دا ضرورت هغه وخت پوره کېدلے سی چې پر دې جبلي حقیقتونو باندې زموږ یقین وي او د دې د بېرته را بېدارولو یو اُمید وي، ځکه چې زه خپلې شاعرۍ ته ګورم نو ماته دا اُمید ځای په ځای ښکاره کېږي. هم د دې دپاره خو ما "د لمر پل" را اخستے دے او په دې لټون یم چې پر انسانی ژوند باندی د دې خورو تیارو پای چېرې دے او سهار چېرې را خېژي؟

په "د لمر پل" کې زه له خپل ټول شعري حقیقت سره موجود یم. څه چې زما شاعري وائی هم هغه زه یم او زه چې څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يم هغه زما شاعري وائی. زما دننه موجود شعري صلاحيت، زما د سوچ، شخصيت او نورو صلاحيتونو روزنه کړې ده. خو دا هم يو حقيقت دے چي زما شعري صلاحيت هغه وخت نور هم را ببداره سو چی کله په سياسي توګه د خپلی طالب علمی په دور کي ما منډه ترنډه کوله او د خپلي شعوري ناپختګۍ باوجود مي د حق آواز پورته کولو، له جماعتي سياست څخه د لېري کېدو پس د ادبي ملګرو قربت او په ټولنيز حواله د خلګو د خدمت جذبې زما شاعري په ابتدا کی و روزله. او زما و خيالاتو ته يې وسعت ورکړو خو هغه وخت د څه وجوهاتو له کبله زه له ادبي دنيا څخه څه لېري هم سوم ځکه به لوستونکي "د لمر پل" کي زما د ابتدائي دور ډېر کم کلام ووينـي، بلکه په ميان کی څه اووه کاله خو زما شاعري د نشت برابره ده. که دا ووايم چی څه اووه کاله ما له سره شاعري نه ده کړې نو به غلط نه وي. "د لمر پل" کي زما زياتره شاعری د سن ۱۹۹۹ء پس تخليق سوې ده. د دې وجه شايدداده چي په دې دور کي زه له يو داسي اداري (اي ډي ايس پي) سره منسلك سوم چي هغه د نړيوال حالاتو او واقعاتو په اړه زما دننه موجود ګرځجن تصويرونه صفا کړو. چي هغه زما د شعري صلاحيت د ببرته را برسېره کولو پيلامه وګرځېدو. په دې ادراه کی ماته دا موقع په لاس راغله چی زه نه يوائی نړيوال حقيقتونه و سنجوم بلکه و نورو ته يې هم بيان کړم. که څه هم د دې تراخو نړيوال حقيقتونو د را برسېره کولو دپاره ما د نثر لاره خپله کړه خو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعوري او لاشعوري توګه هغه حقيقتونه زما د شاعري برخه هم وګرځېدو، ځکه کېدے سي چي لوستونکي زما په شاعري کي هغه تراکيب، خيالات، انداز او بيان نه ويني چي په روايتي توګه د هغه بغېر شاعري، شاعري نه ګڼل کېږی ولي چي د حُسن و عشق بيان، د لب و رخسار تکرار، د وصل او هجر کيفيت، د زلفو او سترګو ستائينه، د مے او جام خوندونه او نور ډېر داسي تراکيب او له دې سره تړلي خيالات زما په شاعري کي يا خو سته نه او يا بيا په اوړو کي د مالګي برابر دي. د دې په پرته زما په شاعري کي د مينی او خپلوي لټون، د لمر رڼا او د سهار تکل، د تيارو غندنه، د تاريخ بدبختي، د انسانانو حقيقت، له خپلو رواياتو سره ټينګ تړون، له خپلي خاوری او مځکي سره کلك تعلق او يو نوے اُميد په وار وار ذکر سوے دے او هم دا زما د شاعري حقيقت دے.

نن چي زه خپله شاعري "د لمر پل" په بڼه کي و پښتو مئينو ته وړاندي کوم نو دننه دننه ډېره خوشحالي هم محسوسوم. نن هم زه هغومره خوشحالي محسوسوم لکه څومره خوشحالي چی ما په يو يو شعر ليکلو کي محسوسه کړې ده، ځکه زه دا ټوله خوشحالي له خپلو لوستونکو سره شريکوم. هم دا زما دپاره لويه خبره ده چي د شاعري له لاري زما خيالات و لوستونکو ته و رسېږي. اوس له دې خيالاتو سره اتفاق او اختلاف، د دې ستائينه او غندنه زه د هر لوستونکي حق ګڼم، لکه څنګه چي دا خيالات، خپله تجزيه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

فکر شعر کول زما حق دے هم دغسي له دې سره اتفاق او اختلاف د هر لوستونکي حق دے او زه به د لوستونکو و دې حق ته هر کله په ورین تندی هرکلے وایم.

تر دې له مخه چي زه "د لمر پل" او لوستونکو له میانه ووزم، غواړم چي د هغو مشرانو، دوستانو او ملګرو مننه وکړم چي د چا په مرستی نن "د لمر پل" تر تاسو در رسي. تر ټولو له مخه زه د خپلو مشرانو استادانو، ورونو او دوستانو سعیدګوهر او سید خیرمحمد عارف د زړه له کومي مننه کوم چي دوی نه یواځی زما پر اولني شعري زیار باندی لیکل وکړو بلکه په ډیرو فکري او فني حوالو یې زما لارښوونه وکړه. هم د دې دواړو مشرانو په ګټورو مشورو "د لمر پل" ترتیب سو. زه د تمثیل حفصه (چي د سعیدګوهر لور ده) ډیره زیاته مننه کوم چا چي د خپل تخلیقي صلاحیت له لاري په ډیره مینه د دې مجموعې ټائټل را جوړ کړو. د لیك دود د سموني په اړه د خلیل باور او د سریزو د کمپوزنګ او ډیزائننګ په اړه د بارکوال میاخیل ډیر مشکور یم. له دې سره سره زه د ډاکټر قراة العین بختیاري او خپل ډیر خوږ دوست او فکري اُستاد واصف رضوی هم په وار وار مننه کوم د چا په جوړ کړي ګنجائش آئي ډي ایس پی کي زما فکري روزنه وسوه. زهٔ وخپلو ملګرورازق فهیم، ارسلاخان کاکړ او سلطان زخپیل ته هم تشکروایم چي هروخت یې زما حوصله افزائي کړې ده . زه د خپل پلار حاجي شیرافضل هم مننه کوم چي نه یواځي هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه راتلـونکي اخبـارونو او رسـالو پـه مـا کـي د لوسـتلو او ليکلـو شـوق او دلچـسپي پيـدا کـړه بلکـه هغـه کلـه هـم د يـو روايتـي پـلار رنګـه زمـا او زمـا د شـاعري تـر ميـان د دېـوال درولـو هڅـه نـه ده کـړې. پـه آخـر کـي زه د خپلـو ټولـو ادبـي ملګـرو، دوسـتانو او مـشرانو مننـه کـوم لـه چـا چـي مـا ډېـر څـه زده کـړي دي او پـه خپلـه شاعري او ژوند کي مي په کار راوستلي دي.

زه هيلـه لـرم چـی لوسـتونکي بـه پـه ډېـر غـور "د لمـر پـل" ولـولي او پـه راتلـونکي وخـت کـي بـه زمـا رهنمـائي وکـړي. خـدای دي و مـوږ ټولـو تـه لـه خپلـي خـوږې ژبـي پښتـو سـره د مينـی او خدمت جذبه راکړي. آمين

عارف تبسم
بورے، لورالائي
۱۹ مارچ ۲۰۰٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نن په حق چي زۀ پوهېږم محمده!
ستا په نوم پېژندل کېږم محمده!

ما د ميني هر سبق له تا زده کړے
تر دښمن هم زۀ جاربږم محمده!

ستا په لار که پټي سترګي زۀ روان يم
تر منزله به رسېږم محمده!

ستا په ذکرسره نور، راباندي اوري
په تيارو کي نۀ ورکېږم محمده!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاله رویه دهرچاپه غم شریک یم
د هر چا په غم دږدېږم محمده!

ستا نسبت تل حوصله راکوي ماته
زهٔ له هیچا، نهٔ وېرېږم محمده!

تردې زیاته خوش بختي به نوره څه وي
ستا په نوم نن هم یادېږم محمده!

کوټه
۱۸،اکتوبر۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه
ګل يم له ځان سره ازغے پالمه

ستا په غم زۀ په ځان کي ود ړد بېږم
خپله سينه کي ستازړګے پالمه

هر وخت له ما سره په جنګ اخته وي
په ځان کي څه رنګه سړے پالمه

خپلوی او مينه مي فطرت ځکه ده
په خپله وينه کي بورے* پالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـۀ بدلـــومــه د بــابــا قـدرونــه
خپـلــه دری، خپــل نغــرے پالمـــه

چيـري بــه بيادحــق اذان پــورته کړي
پـه زړۀ کـي تــل بلال ژونـد ے پالمــه

پـر شـونـډو بـانــدي تبسـم نــه لــرم
بـې تــا ژونـدون لکــه نيــمے پــالمــه

کوټه
۰٤،جنوري ۲۰۰٤ء

* بورے = لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم
دا خپله مځکه زۀ له جنګه ګورم

ترنغمه باره بڼغ و تلے نه یم
ځان دي د شنوبنګړو له شرنګه ګورم

تندے په خاورو لګومه ځکه
دا خپل سپېڅلے زړۀ له زنګه ګورم

یم په رنا باندي مین پخپله
څه به له اوره تا ،پتنګه! ګورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ چي مين په کاڼو نه ولمه
د غالب رنګه سر له سنګه ګورم

زما تبسم ورک په ښائست پسي شو
اوس به يې چيري ستا له څنګه ګورم

کوټه
۱۶، جولائي ۲۰۰۱ء

دوه شعرونه

عشق به دي عارفه له ژوندي قطاره وباسي
تا به د غالب رنګه له هره کاره وباسي

يو واري بس يو واري خپل ځان راټولول غواړم
خبر دے که مي بيا خلک دا ستا له ښاره وباسي

بورے - مارچ ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څه خلک بیا د مرګ له کاره سره لوبې کوي
د خپل لستوني له ښاما ره سره لوبې کوي

مورې په ښکاره لګیا یو مینه او خپلوی خورؤو
څوک پټ لګیادي، زموږ له ښا ره سره لوبې کوي

مورږه په شپه هم لکه ورځ، سپینه رڼا خوَروو
تیارې که هرڅو له سها ره سره لوبې کوي

ماخوله هرچا سره مینه او اخلاص کړے دے
خلک مې ولې له دستا ره سره لوبې کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق مي هم خوري، په غريبي مي هم ملَنګ‌ي وهي
ځکـه پــه سـر مــي لــه دينــا ره ســره لــوبي کــوي

خپل لارښوونکي موکاروان مخ ته په لارنه پرېږدي
زموږلـه خواريو ،زموږلـه زيـا ره سـره لـوبي کـوي

لــه مرګــه نــه وېرېږي، کــړي دحــق خبــره پــه جــار
تبــسم ځکــه خــو لـــه دا ره ســـره لـــوبي کـــوي

کوټه
۰۷،مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مه څه نور په دغه لاره، ستړې کېږي
زما خبرو منه يـاره! ستړې کېږي

ويده خلک ويښول ستا په وس نه دي
کښېنه ګرانه! په کراره، ستړې کېږي

په خپل کلي کي به ښه په سکون اوسې
غواړې څه له پرېدي ښاره، ستړې کېږي

په ځان جبر وکړه، اوسه په تيارو کي
د هر مزل شته تر سهاره، ستړې کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په خلۀ مو، داسفر وو، قبول کړے
تـۀ پـر لاره وار بـې واره سـتړے کېـږې

زۀ خوشـومه داظهـار پـه تکـرار سـتړے
تـۀ بـه کلـه لـه انکـاره سـتړے کېـږې

دراتلووعـدې تـر ننـه وفـا نـۀ شـوې
لـه دې سـتړي انتظـاره سـتړے کېـږې

تبـسم پـه نـوم د مینـي خطـا باسـې
تـۀ بـه کلـه لـه دې کـاره سـتړے کېـږې

اسلام آباد
۱۷،فروري ۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خـود بـه سـپېرۀ کېږي، بـاران نـۀ لـري
زمـوږ بـې وزلـه مځکـه اسمان نۀ لـري

خلــګ لــه دې دشـــته وېرېــدلي دي
مـخ تـه سـفر غواړي، کـاروان نـۀ لـري

زۀ پـه دې سـپېرۀ منظـر عـادت نـۀ یـم
دا ښنګـه سـپرلـے دے، ګـلان نـۀ لـري

هیلـه مـو بیـا هـم لـه رنـا نـۀ خېـزي
پـای ددې تیـارو کـه امکـان نـۀ لـري

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو، کــه لــه هرڅــه څخــه محرومــه دي
زمــوږ د کلــي خلــک ارمــان نــهٔ لــري

اوسي په کيږدۍ کي، مجبوري يې ده
څيري به ځي څوک چي مکان نهٔ لري

پربــــږده تبــــسمه! نفرتونــــه ټــــول
مينــــه کوه، مينــــه تــــاوان نــــهٔ لــــري

بورے
۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

يــم نــاخبره چــي بــه کلــه مــاتوي ملګرتيــا
کــړي بــه لــه ماســره ترکومــه زنــدګي ملګرتيــا

ګرم دي نهٔ بولم، که هرڅومره رانه ليري تښتې
کــړې ده چاپــه دې جهــان د لېــوني ملګرتيــا

دنيمــي لاري يــاري نــه مــنم پــښتونه يــاره!
کــه کــړې لــه ماســره،نووکړه پــښتني ملګرتيــا

بېلتونه!تهٔ به څهٔ مونده کړې په دې وران کلي کي
مــه مــاتوه تــهٔ د زړګــي اودزړګــي ملګرتيــا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـوائـي نـه يمـه پرځنـګ مـي دا بـې وسـه سـايه
کـوي لـه ماسـره پـه ډېـره خاموشـي ملګرتيـا

شـــومه بـــاغي ددې دنيـــا لـــه رواجونـــو ځخـــه
نۀ کړي هيڅوک هم په دې لاره زما بېخي ملګرتيا

کـه څـۀ هـم ضـددي يودبـل، خو تبـسمه! ګـوره
څـومره پخـه ده د ګـلاب اود ازغـي ملګرتيـا

بورے
۲٤مارچ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

تــهٔ چــي مرورشوې، مرورشــوله ماخپــل نــصيب
لـيــري رانــه ولاړو ، بيا وشــاته نــهٔ کتــل نــصيب

هسي خود ے تېنګ ترون دميني زما او ستا ترميان
خدای خبرچي يُوبـه او کـه نـه موږدیَوبـل نـصيب

اې غوتې! غوړېږه مه دميني سپرلے خور نهٔ د ے
دلته د ے لـه خاوروسره خاوري دهر ګل نصيب

ګــوره لــه ازلــه مــي پــه برخــه ليــک غمونــه دي
ځکـه خولـه ماسره هيڅکلـه نهٔ شو مـل نـصيب

مـه کـړه تبـسمه! هـسي خوشـي ګيلـې مـه کـوه
نهٔ د ے رسېدلےو منزل ته پـه پـښو شل نصيب
بورے

۱۷مئ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

رنځا خوره کړم چې هر چیري قدمونه ږدمه
ومخ ته ځمه اوپه لاره ځراغونه ږدمه

ستايوه مینه دځوانۍ په بیه واخیسته ما
نوربه دژوند دورځوشپو څۀ حسابونه ږدمه

تېرۀ ازغي به هم له ځان سره په مینه وړمه
که په نظرکي خپل منزل زۀ سرۀ ګلونه ږدمه

زۀ له سخترونۀ وېرېږم، حوصله لرمه
ترتابه رسم، که په اورکي هم ګامونه ږدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـــوار بـــه بيادتيـــاروټولي پـــردې وشـــلومه
پـه دغـه مځکـه بـه بنيادسـتا سـباوؤنه! ږدمـه

مـاټولي ليکـي دقـسمت پخپلـه ورانـي کړلـې
اوس به په خپل بې وزله زړۀ خالي لاسونه ږدمه

چې يـې دژوند نـوې معنـا مـا تبـسم تـه راکـړه
خوندي* به ستا له ميني ډک هغه ليکونه ږدمه

کوټه
١٤ جون ١٩٩٩

* خوندي = محفوظ

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تـهٔ چي رایادشـوې زُمـا یـاره! غـزل نـوې لـیکم
یــوواري بیــانن ســتا دپــاره ! غــزل نــوې لــیکم

پـه تـوره شـپه کي دالهـام ستوري رااوري پـه مـا
قـصد مـي دے کړے،ترسـهاره غـزل نـوې لـیکم

خبـري اوس لـه ځـان سـره پـه شـاعري کـي کـوم
یمـــه روان پـــه خپلـــه لاره، غـــزل نـــوې لـــیکم

بیا دي لمبه راپورته شوه دبوریـوالي میني
راغلــے یمـه سـتا ترښـاره، غـزل نـوې لـیکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروزګـارغم لـه هـره کـاره ثخـه وايـستمه
له مودو پس يم په قـراره، غـزل نـوې لـيکم

مځکه دي هروخت د اظهارنوي ګلونه کوي
ثنګه هوا دي ده کوهاره*! غـزل نـوې لـيکم

زۀ تبسم ستا دکاروان مل يـم لـه ډېره وختـه
ځکـه خـونن عـارفـه* يـاره! غـزل نـوې لـيکم

بورے
۰٤فروري ۲۰۰٤ء

* کوهار = دلورالائي يو غر
* عارف = سيدخېرمحمدعارف

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څـراغ راواخلو، پـه تيـاروکي پـه مـزل پـسي ځـو
موږتـولـه شـپه لتـون كـوو، دلمر پـه پـل پـسي ځـو

زمــوږلاربنــوونكوزموږدزياروقدر نــه دے كــړے
ځكه خوخپل كاروان پرېږدو اوموږ په بـل پـسي ځـو

دخوشـبوي دښـمني ګرانـه شـولـه دومـره چـي اوس
د پـسرلي د جنـګ دپـاره موږپـه ګـل پـسي ځـو

دراسـت روي هيلـه بـه اوس لـه ځانـه څنګـه سـاتو
درُخ ملګــري يُو، خوســتادزلفو ول پـــسي ځـــو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـایدچي خلـګ لـه ایمانـه څخـه سـتړي شـولو
اوس په ښکاره ناريې وهي چي موږپه غل پسي ځو

دیـويې کونډي ماشومان پـه سپېدو پورتـه شـولو
وائـي مـورکۍ موږداتـامو پـه تکـل پـسي ځـو

چاوشـــړلېي خوشـــحالیاني لـــه دېي ښـــاره څخـــه
کــه خنداغواړو ،تبــسم سـره بـه مـل پـسي ځـو

کوټه
۱۵جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ماچي له ځانه سره ړدي، ترځان مي کم و نيسي
شکر د ے خدايه! له جهان سره مي سم و نيسي

زړۀ چي يې کله اراده زُما پر خوا کړي ده
فکر يې يو سي، ځکه ببرته خپل قدم و نيسي

چي له تخليقه يې مُنکِر شي، آزادي ورکوي
موږ په قصور د ځو غنمو هغه دم و نيسي

بنکلا چي کله هم له خپلي دائرې راو زي
زړونه خوارۀ شي، هره لاره، هريو چم و نيسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـار چـي يـې هـر کلـه وَډر* شـي لـه نظـره څخـه
سـترګي ګرځجنـي شي،له خپلوبڼو نـم ونيـسي

زُما دبخت دکتاب سپيني پاڼي ګـوري پـه ځيـر
چـــي اراده يـــې دليکلـــو شـــي،قلم و نيـــسي

دوخت لـه جبـر سـره څنګـه عـارف ژونـد تېـروي
ر شونډوخور کړي تبسم،په زړهٔ کي غم ونيسي

کوټه
۱۰اګست ۲۰۰۱ء

* وَډر = پټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥

بیـا بــه خوارانــو ګیلــې څــهٔکولې
کــه وای رښا ،دوی بــه شــپې څهٔ کــولې

دا بـــــه ضرورد چادجبرښـــــکار وي
ګنــي دا خلکــو تیــارې څــهٔ کــولې

د یوظــالم لــه لاســه لیــري شــولو
موږبــه ترمیــان فاصــلې څــهٔ کــولې

هلتــه تــول ښــارزُماخلاف ؤپــورتــه
هلتــه بــه مــا فیــصلې څــهٔ کــولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشکې زموږ خپل کاروان بې لارې مه وای
موږ بــــه د بـــل قـــافلې ځـــه کولې

مــنم لــه لمــره مــې پنــاه غوښــتله
مـــادوريځو ســـايې ځـــه کـــولې

که له حـالاتـو ځـه مجبـوره مـه وای
ماتبـــسم دارشـــتې ځـــه کـــولې

بوړے
۲۵جولائي ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لـــــه تبـــسّمه يـــــې وفاغوښـــــتله
يارعجيبــه غونـــدي سوداغوښـــتله

مــــادټول عمردعــــوه نـــــۀ کولــــه
ماديوڅولمحوخنداغوښــــــــــــتله

چاچې پر دوئ باندي تيارې راوستې
دوئ لـــه هغـــۀ څخـــه رڼاغوښـــتله

څوک چي وماتـه خندني ښکارېدو
پــه حقيقــت کــي يـــې ژړا غوښـــتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاراتــه وويــل چــي خلــک وائــي
لمرلــه ســپوږمۍ ښخــه رڼاغوښــتله

هلته مي ټولي حوصلې ستړي شوې
حقيقــت ژبــه درښــتيا غوښــتله

بورے
۳۱جولائي ۱۹۹۲ء

يوردیف دوۀ شعرونه

دنـن مـين ځـان دخپلـوي لـه دړده ژغوري، ځکـه
کــوي اظهـاردنفرَتو ،مينــه پــه زړۀ کــي ســاتي

زموږلارښوۀنکي ټوله ورځ تـر لمرچاپېره ګرځي
ځــان تــه رڼاراټولوي،موږپــه تيــاره کــي ســاتي

کوټه
اپريل ۲۰۰۳ء

لمحې د تېر عمر د ژوند له ماه وساله وزي
ځکه ښائست او خال وخد دي، زماله خيا له وزي

ستاد سپين مخ په ويړ اسمان باندي خوارهٔ وارهٔ شي
ستوري دا ستاد ښائستې زني له خا له وزي

سينه د مځکې وچه شوله، اوس په چيغو وائي
زُما وجود به کله خدايه! له ډوکا له وزي

مه کوه، پرېږده زيا ته تهٔ نور موسوي ضدونه
زُما ديار په ليدو هرسړے له حا له وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه روايــا تود پرون خلــک ښــه ټينــګ ولاړدي
پــه ډېره ګرانــه بــه دوخــت تــردې دېــوا لــه وزي

تــاچي بــه شــپه ورځ،لــه هرچاڅخــه پــه پټــه ګنــډل
زُمــــادنوم هغــــه تارونـــــه لــــه دســـما لــــه وزي

تـــــۀ بـــــې* ترڅودخپلوزلفوبنــــديوان وســــاتې
آخريـــوورځ بـــه تبـــسم لــــه دغــــه جــــا لــــه وزي

کوټه
۲۹جولائي ۲۰۰۱ء

* بې = دبه يې مخفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دخوشحال رنګه تبسم هم مسیحا نهٔ مني
عجب ملنګ دے، دمنت دارودوا نهٔ مني

جنګ له هوا سره کوي، خودابدبخته خلک
ډیوې کړي بلې په تیاروکې، خورښا نهٔ مني

موږکه خبره دخپلوی کوؤنو خلک وائي
پرون پرسته دومره زیات دي چي سبا نهٔ مني

منم له تا سره مي مینه انتها نهٔ لري
خوتیتېدهٔ مي د پښتون فطرت بِنا نهٔ مني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـردې بـه زياتـه بـدبختي دوخـت لانـوره څۀ وي
خلـګ پـه تـا پـسي روان دي،بيـا هـم تـا نۀ منـي

شـايد پـه خپـل حق خبرشـوي دي دا خلـګ،ځکـه
اوس دخوبونـودا خـستلو هـيڅ سـودا نـۀ منـي

يَـوواري بيادتبـسم زړۀ پـه ښائـست پـسي ځـي
خداى خبر څوک به يې راګرځوي،دچـا نـۀ منـي

کوټه
۰٤جون ۲۰۰۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

یـــو مئین پـــه بوئ، خـــواهش د ګـــل کـــوو
ځکـــــه پـــــه ازغوبانـــــدي مـــــزل کـــــوو

لمراو سپوږمۍ ستا په سپین تندي غواړو
ګَـر د ستورو مـوږ ستا پـه اوربـل کـوو

ځـان موسـتاله خیالـه هوسـا*کـړےدے
غـــم بـــه دي دزلفودځنګـــل کـــوو

غـــړي بـــه ودشـــت تـــه اچـــوؤ پـــه څـــه
ځوبـــه مـــخ تـــه نور، یـــاره! توکـــل* کـــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سـوځي په کـشمير او فلـسطين زړونـه
وير بـه لاترڅـو مـوږ پـه کابـل کـوو

چيــري بـــه خپلــوي او مينـــه ومومـــو
موږلـــه يـــوۀ عمـــره داتکـــل کـــوو

موږخپــل تبــسم بــې قــدره کــړے دے
قـــدر کـــه کوو ،نوموږدبـــل کـــوو

کوټه
۲۶جولائي۲۰۰۱ء

* په علاقائي لهجه کي تَوَکل ته توکل وائي
* هوسا = دمه، خودلته په معنا د بې غمه دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دا ســـرمايه د زنـــدګي ســـاتمه
ستادلاس هرليک به خوندي ساتمه

رايادوي به دوصال ورځي شپې
توکري*پټ ستا دبنګړي ساتمه

پـه نيمـه لار دي يکـړ*پرېښوؤمه
ياده بـه ستا دغـه دوستي سـاتمه

غمونه ډېرشو دروزګار خوبيـاهم
ستاغم زۀ څومره په خـواري سـاتمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک د نارو لیکلو حق نه لري
زهٔ خپل د ېوال غېږ سیاسي ساتمه

له چا نفرت زُما عادت خو نه د ے
زړهٔ کي عناد له مجبوري ساتمه

ډ ېره شوه ګرانه د هوا د ښمني
ځنګه به خپل څراغ خوندي ساتمه

بورے
۰۲ مئ ۱۹۹۳ء

* توکري = ټکرې، ټوټې

* یکړ = یوائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

کــولـــــې نــه شــمه دمینـــي داظهـــار فېـــصله
ماتـــــه ده ګرانــــه داقراراودانکــــار فېــــصله

ورمــه زاړۀ پلونــه، پــه دالاره بېـا نــه راځمــه
ماتــه پــه سرســترګو قبولــه ده د یــار فېــصله

شایدچي بېا به ټوله شپه زۀ په تیارۀ کي اوسم
پــټ شــوي لمرکړلــه محفوظــه د ســهار فېــصله

په خپله خاؤره با ندي خپله خوښه کړې ده مورِ
کلـــه مـــو هـــم منلـــې نـــه ده، ددربـــار فېـــصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خپل تاریخ سره قدرونه خپل ژوندي ساتمه
لــه نرخــه نــه وزم، پالمــه دبــازار فېــصله

کلــه بــه هــم نــه ســپمومه ځــان دعــشق لــه لاري
وس بــه کــوم، پر مــخ بــه وړمــه ددلــدار فېــصله

کوټه
۰۴ جولائي ۲۰۰۴ء

دوۀ شعرونه

ځـــان تـــه رڼارا ټولومـــه اوآبادبـــه وزم
مـــزاج دلمرلرم، دتوروتيارو بعدبـــه وزم

تاپــه خپــل لاس دغلامــۍ پــه حوالــه کـړم بېرتــه
زۀ هيلــه مندومــه چــي داځلــي آزاد بــه وزم

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جون ۱۹۹۸ء

O

عجبه خلک دي احساس چي دخپلوئ نه لري
ومورته شوي دي خوزمورپه شاني خو ئ نه لري

موږ به دعوه ستاددوستۍ سپرليه! کړي وله
خوستاګلان ستاداحساس رنګه خوشبو ئ نه لري

له روایاتوځه مخ ګرځوي، په مخه چي ځي
مینه، خپلوي د "پروني پلار" د "نن زو ئ" نه لري

کوفي ښائست په نوم د میني ځکلولي دي ډېر
حُسني زړونه نورباورزیاته په دو ئ نه لري

دادعوه مه کوه چي ستاپه شان حَسین به نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګل نازکي، سپوږمۍ ښائست څه ستا له روئ نه لري

ترتابــــه هــــم دتبـــــسم فكـــــر درورســـــېږي
نظراوچت لــري،لاسـونه كـه څـه لـوئ نـه لــري

كوټه
۰۱مئ ۲۰۰۱ء

دوۀ شعرونه

خلګويوړو ،ښــــه پــــه لــــوی زړۀ څراغونــــه
ماتــــه پاتــــه شــــولوټول مــــړۀ څراغونــــه

دتياروبـــدي* مـــي نـــوره پـــه وس نـــه وه
ننـــــواتي تـــــه مـــــي وَروړۀ څراغونـــــه

* بدي = دښمني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضاد

ازغن فطرته خلکو
څنګه عجیبه غوندي
خویونه خپل کړو
رنګونه واغوندي
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

کوټه
۲۹جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

؟

زمادزړهٔ اوزمادذهن
ترمابېنه ګوره ځنګه
عجيبه شان جنګ روان دے
زمادميني په بابت نن
ذهن وائي يک طرفه ده
زړهٔ مي وائي داسي نه ده

بورے
۰٤مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې د فکر سپينه لمره!

(د حمزه بابا په حقله)

اې د فکر سپينه لمره!
ستا د فن په تار پېئلي
د فکرونو ملغلري
زموږ ورثه ده
زموږ تهذيب روښانه ښکاري
ستا د فن په آئينه کې
زموږ کلتور ځلانده ښکاري
ستا په فکر و فلسفه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرور

اې زُما د خوښې حُسنه!
ده په تا ولې مغروره
هغه پېغله
چې یې زه، هم
ځان ګڼم خپل
هم جهان خپل

بورے
۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

سايې

په ځومره هيله
ساده خلک واسمان ته ګوري
غوا ړي په ټکنه غرمو
له سرولمرونو، سايې
که څه هم دوئ په دغه ښه خبردي
چي يوۀ توره او اوږده شپه
راروانه ده بيا
ځکه اوږديږي وارپه وار
دد ړوالونو سايې

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوکال

ما چي خپل غوږمځکي ته ونيوۀ
نو وامي وربډو
چي مځکي خپله وچه کلکه سينه
په زوره ووهله، چيغه يې کړه
چي اوس مو ستا اوبو ته
هيله ده اې شنه اسمانه!
ولي چي دلته يزيدانو
سمندرهم کړئ په زوره قبضه

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لــه خپلــه قــده راوتلي، پــه جهــان خــوارۀ شــو
دستورورنګه پرتنـدي دخپـل جانـان خـوارۀ شـو

که دُوړي هم شومورېله خاوري تړون نه پرېږ کوؤ
پورتـه شـو سـتا لـه قدمونواوپـه ځـان خـوارۀ شـو

ګونګۍورېَځوتـــه دګـــل دپـــاره ژبـــه ورکـــړو
پرمځکـه بانـدي پـه مثـال بيادبـاران خـوارۀ شـو

پـــه اراده خـــو دیَـــوۀ منـــزل وتلـــي ؤ تـــول
پـه بېلـو لارو ځلـه خلـګ دکـاروان خـوارۀ شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو عجيبه غوندي مئين د ګلو داسي هم شته
چي د سپرلي غوندي ټول عمر په خزان خوارهٔ شو

د رڼا ګانو دعوېدار يُو، په تيارو کي اوسو
څو مره ګړځونه مو په زړونو، په ايمان خوارهٔ شو

ترڅو به ژوند موږ تبسمه! په لېمو کي کاوهٔ
داوښکو څاڅکي شو، د پېغلي په ګرېوان خوارهٔ شو

کوټه
۰٤مارچ ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زۀ پــه تورو شــپو کي هــم ورکېــږم نــۀ
لمريمــه پــه دوؤګوتــو پټېــږم نــۀ

مارښــا کرلي ده پـــه زړونـــو کـــي
زۀ اوس لــه تيارو څخــه وېرېــږم نــۀ

ماخپـل يـو منزل ومـخ تـه ايــښې دے
ځم، مـــزل کومه، ســـتړے کېږم نـــۀ

ژونـده! ســتا غمونه پــه خنداوړمــه
اوښــکه اوښــکه يمــه، خوڅڅېږم نــۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرڅوک‌ــه خندونــه وي پــه لاره کــي
زۀ خواباســـــين يمــــه، دربړم نــــۀ

لمردخپل ښائست راڅخه ليري کړه
کــانړےنــه يــم زۀ، چــي بــه ويلـيــږم نــۀ

خاوري يم، لـه خاوروسره کړم مينـه
زۀ پــۀ سپوږمۍ، ســتورومينبږم نــۀ

کــسّي دي دسترګوتبــسّمه! يـــم
اوښــکي يارانجــۀ نــۀ يم، بهيــږم نــۀ

له شوګران تراېبټ آباد پوري په لاره
۱۲اکتوبر۱۹۹۸ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دهــواچي پــه خلــوص چــايقين وكــړو
هــم دهغــه ځراغونــه يــې تــول مــړۀ كــړو

تــوري شــپې پــه لمرقبضــه راځخــه وكــړه
اوس بــه كــډه موږپــه لوردلمرخاتــۀ كــړو

زموږترميــان بــه فاصــلې كلــه كميــږي
دبېلتــون ژړامــي كــسّي هــم اوبــۀ كــړو

تناوۀنــــه د خېموپــــه پــــرې كېــــدودي
په دې دشت كي به دځان ساتنه څۀ كړو

وې ايــستم ســره لــه اوښــكو تبــسّمه!
ماخوځان ورته په ستركو كي رانجۀ كړو

بورے

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹۲ء

O

بـل بـه شـي دمينـي څراغونه، څـه هلاکـه* ده
رڼـه بـه شـي دغـه دژوند خونه، څـه هلاکـه ده

دي کـرېږ ورېږ تـولي کـوڅې دميني، پـام کـوه
اخلـه لړپـه خيال، تـۀ قدمونه، څـه هلاکـه ده

بس په دې اُميد تېروم ژونـد لـه اند ېښنو سره
تېربـه شـي آخـرواړه غمونه، څـه هلاکـه ده

تېښته له مرګ نشته، خوتۀ هم تازيله* مه کوه
لږصـبرلاوکـړه اې ژوندونـه! څـه هلاکـه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه شکوه غوټې، تهٔ د سپرلي په پېـل کي مـه شـکوه
دا غـوټې بـه پـای شي، سـرهٔ ګلو نه، څـه هلاکـه ده

مینــه موتــازه ده، دو مــره زرمو بېلــوې ولــي
څوورځي موپرېږده اې بېلتو نـه! څـه هلاکـه ده

لَـوَظ يـې دے کـړے تبـسمه! درتـه رابـه شـي
ګرځې ولـي دا سـي بـې سـکو نه، څه هلاکـه ده

بورے
۰۱ اکتوبر ۱۹۹۱ء

* څه هلاکه ده = څه تادي ده
* تازیله = تادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

مطلب دي څه د ےوايه ياره! سم حساب به کوؤ
بديمه زۀ که زُما لاره، سم حساب به کوؤ

کړودي په برخه زماغمونه،تۀ په کومه تښتې
خلاصېد ےنه شې بختـه ياره! سم حساب به کوؤ

ددې دنياپـه عـدالت او پـه انـصاف څـه بـاور
په مخ کې ستالويه باداره! سم حساب به کوؤ

کلـه خوزمـاپرخواهم راشـه،داتياري رنـاکړه
زمااوستاڅه ضدد ےسهاره! سم حساب به کوؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینــه پــه لاره دیــوۀ بــل مــوږ تَللــے نــه شــو
تۀ راشـه کښېنه پـه قـراره، سم حساب به کـوؤ

هلته ستاواک ؤ،فېصلې به ستاپه خوښه کېدې
دلته زماواک دےظلم کاره! سم حساب به کـوؤ

مـا تبـسّم سـتاهر سـتم پـه پتـه خًلـه سـهلو
راووتـم چـې سـتاله ښـاره، سم حساب بـه کـوؤ

بورے
۰۲فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دے راتـه پـروت بیادفکرونو کتـاب
لولمـــه زۀ نـــن دیادونو کتــــاب

پانـه پـه پانـه ستاوصـال ګورمـه
رااړوم د اُمیـــــــــــدونو کتاب

زۀ بـه د غـم څـه تعریـف وکـړم درتـه
مانـه دے لـوســتے دغمونو کتــاب

زۀ هم په خوب کي ستاد رځم او که نه
دےسـتا پـه نـوم زمادخوبونو کتــاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ پــه ورځ اَړوؤ ،ورقــي دژونــد
زربــه شــي خــتم دعمرونوکتــاب

چې شي يادګار زمُا اوستادميني
جـــورږوم زۀ ســـتاله خطونوکتـــاب

زماد نصيب ليکني نه وې پکښې
مـــادےکـــــتلےدبختونوکتـــاب

بورے
۱۰فروري۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ســـوځم، کبابېږم، د هجران پـــه اورکـــي اوســـمه
بیاهم سلامت یم که ژونـدے پـه ګـورکي اوسمه

ډېره خاموشي شي چي مي زړۀ ستا په نوم وغـورځي
څومره شم یواځي، که څه هم پـه شـورکي اوسمه

مـه پټـوه سـترګي راتـه خلاصـي دروازې کـړه تـۀ
زۀ لـه ډېـره عمـره سـتادزړۀ پـه کـورکي اوسـمه

وګرځه، ښائـست کـه دي هرچیـري پـه نظرراغلـو
زۀ بـه هـم هَلَتــه* د یــو چــا څنګلورکي اوســمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مغل ښائست لـه آزادۍ راګـر ځــولې يـم
ځکه خوشحال رنګه په دې رتهنبور کي اوسمه

ژاړي مځکـه، وائي زمـا سـينه چاوچـه کـړې ده
زۀ دلتــه دکــوم ظــالم يزيـد پــه زورکـي اوسـمه

زۀ يو تبــسم بــه دچا ،چــا دزړۀ ســکون شــمه
زۀ دچــا پـــه زړۀ ،دچادســترګوتورکي اوســمه

اسلام آباد
۲۷مارچ۲۰۰۱

* هَلَته = په علاقائي لهجه کي هلته ته هَلَته هم وائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

پــه لاس کــي هرســړےچي تُــوره او خنجــر ګرځــوي
ځنګــه پــه خپلواوږوبــا نــدي خَلــګ ســر ګرځوي

څوک شو له تندي مړۀ يَوځاځکرےيې نصيب نه شولو
څــوک پــه ورغــوي بانــدي واړۀ ســمندر ګرځوي

برائــي ټولــه شــپه تيارو پــه غونډ ېــدو تېــره کــړه
درنا جنــګ تــه ســهارولاړې، اوس بــه لمر ګرځــوي

دبټوغـشي زمـادزړۀ پرخـواراخلاص چـي نـه کـړې
مخ به يې څوک نيسي اوڅوک به دا لـښکر ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ځيګرونــه مــو دکلي اوس بــې خونــده شــولو
نه پېغلي شته،نۀ څوک منګي پر وچ ګودر ګرځوي

څوک به دي خپل کړي څوک به زړۀ دربانديِ وسوځوي
هرســړےدلته پــه ســينه كــي ثابــت غرګرځــوي

تبسم بياهم څهره خپله په خپل رنګ کي ساتي
څــومره ګرځونــه پــه هينــداره دځيګرګرځــوي

بورے
۲۲جولائي ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

چي پـه لیـدويې زُماساه،له سـینې سـمه وزي
هغه نجلۍ اوس له خپل کوره ډېـره کمـه وزي

هره دُرخود نن، که غواړي ترپښولاندي زړونه
خوزماخیال د ےچي کسات* بې* ترآدمه وزي

کـه دمنـزل پرخـواروان یـم،زۀ یـوائـې نـه یـم
ګـوره سَـل پلونـه زمـا لـه هـر یـَوۀ قدمـه وزي

ویـــې کرلوبارودونه،زموږپرمځکـــه بانـــدي
خدایه! کوم فـصل بـه دسروویـنو لـه نمـه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام کوه څوک چې قلم نه کړي ستا دګوتوژبه
ډېري ترخې خبري نن ستا له قلمه وزي

خدايه! خزان دتوروبډو* رانه ليري ساتې
دلته لمرونه له هرڅاڅکي د شبنمه وزي

څنګه به ژوند کړي تبسّم له سَل غمونو سره
چي ډېر په ګرانه دخپل يار له يوځ غمه وزي

کوټه
۰۱جون ۲۰۰۲ء

*کسات = انتقام
* بې = دبه يې مخفف
*بډه = زياته تياره

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ستادسـتر ګوتاب لرو ، طاقـت لـرو
زورلرو ، پـه زړونـو کـي قـوت لـرو

لیـري ؤمنـزل کـه تـر امکانـه هـم
ځـو به، حوصـلې لرو ، همـت لـرو

زموږپرسـتر ګوباندي پـردې نـه راځـي
موږپـه خپـل نظرکـي حقیقـت لـرو

وخـت سـره کـه نـه ځو ،لېـوني نـه یُـو
سـرکي یَونـشه دبغـاوت لـرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـــان کـــي يوجهـــان آبـــادولـــےشـــو
زړهٔ لرو ،ســــينه لرو ،وســــعت لـــــرو

هرڅولراوبرکـــه خـــوارهٔ شـــوي يُـــو
بياهم پـه خپـل ميـان کـي يووحدت لـرو

نـــه شوؤتبـــسمه! پتهـــه خلـــهٔ پاتـــه
حــق وايُو ،دحــق خپلـوي عــادت لــرو

کوټه
۳۰اپريل۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ستادراتلو په امیدونو باورنهٔ دے پکار
نهٔ دے پکار ستا په لوظونو باورنهٔ دے پکار

خدائ خبرکومه لمحه راشي دتیاروپه زدکي
پهٔ رنګینیو دښارونو باورنهٔ دے پکار

عدل، انصاف، حق او قانون دي تش لفظونه پاته
په غټوغټو کتابونو باورنهٔ دے پکار

هره لمحه دي وي ژوندون، هره لمحه دي مرګ وي
اې وخته! ستا په ساعتونو باورنهٔ دے پکار

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخلص، بې باک، نډر، بې لوث او د وطن خدمتګار
د هر د پېـــوال پـــه دې ليکونو باورنـــۀ د ےپکـــار

ستاد نبې ورځې خو اهې نشته تبسّمه! هيڅوک
د خود غرضـــو پـــه غوښـــتونو باورنـــۀ د ےپکـــار

بورے
۰۸ مئ ۱۹۹۲

يو شعر

يُـــود پرون خلـــک د ســـبا هم بـــصيرت لـــرو
ځکـــه خولـــه وختـــه ســـره نـــن هـــم عـــداوت لـــرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ترخوبــه داعجبــه غونــدي زنــدګي تېــروم
داستاله لاسه پاتـه ژوندۀ برپـه خـواري تېروم

ماپــه تکــل دمینــي نیمــه زنــدګي تېــره کــړه
اوس نوري شپې په انتظـار بـه دمرګـي تېروم

راپېښنه ماتـه شـوه بـاداره دغـه ښنګـه خـواري
چي په خپل لاس چړې دغم په خپل زړګـي تېروم

ځومره سپین زړےیم،ده زمادعقیـدت انتهـا
بختــه داعمربــه دچــا پــه بنــدګي تېــروم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي نيم اوروا خلي او نيم سوځي نۀ، زۀ هم دغسي
دغم په اورکي وخت په شان دلُوند لړګي تېروم

تۀ ماکړه اوښکه له بانه مي پرباړ خوراتوئ کړه
زۀ څولمحې د استا پرښکلي اننګي تېروم

ډکه شوه زياته تبسّمه! پېمانه د صبر
ترڅوبه ژوند په دې سماج کي په تنګي تېروم

بورے
۱۹اپريل ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زما او ستا ترمیان یاره! بېلتون له ډېره وخته دی
زما له تا سره دغه تړون له ډېره وخته دی

ورځ هم لکه شپه پرما تېرېږي له تیاروډکه
ما ته انتظار د سباوؤ ن له ډېره وخته دی

بیا یې خوشحالیاني زموږ د ښار خاوري ایرې کړلې
دلته چا پاللی دا جنون له ډېره وخته دی

چا چې به هر وخت تُوره تړله د افغان په ننګ
دلته ضرورت دا* پښتون له ډېره وخته دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ خلګو په زړپسي بائيللي خوشحالياني دي
داخُوئ يې خپل کړے دقارو ن له ډېره وخته دے

ماهم باچهي په دنياکړې بې حسابه ده
ماهم خپل سر ابښے پر ځنګو ن له ډېره وخته دے*

زۀ له ځان سره مينه، ښائست او تبسّم ساتم
ځکه مي په څنګ کي خوږژوندو ن له ډېره وخته
دے

کوټه
٠٤مارچ ٢٠٠٤ء

* أ - هغه
* په تصورمي ځان باچاکړو
سرمي راپورته کړوملنګ ددنياومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

لیــري ســره اوســودتړون پــه نــوم
ژونــدکوؤدنوي ســباوؤن پــه نــوم

تېروخت یادوي اوس دپرون په نوم
څه نه کېږي دلتــه د بـدلون په نوم

ویــې کړلــې لــوبې پــه ســرونوزموږ
څــه کــې ؤبللــي دژونــدون پــه نــوم

څوبه اضطراب راتــه تسکین بنـائي
څوبــه خطاوځودســکون پــه نــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو خوئ چي يې هم د پښتون نه درلود
نن هغه يادېږي د پښتون په نوم

څه عجب سخيان خلک مي وليدو
مرګ چي يې وېشلو د ژوندون په نوم

کوټه
۲۷مئ۱۹۹۲ء

دوه شعرونه

سپوږمۍ په سترګو کي کړم پټه، پرېوځم
ولي تيارې د شپې په خوب وينمه

ما شيش محل دے په نظر کي اېښے
په ځان کي ځنګه لېونتوب وينمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زړۀ کـې مـې دیـار واړه غمونـه خونـدي کـړي دي
ماخوپـه خپـل ځـان کـې وسعتو نـه خوندي کـړي
دي

خپل وجود مې ستادتګه پس په لاري خورکړلو
تۀ خورانه ولاړې،مادي پلو نـه خونـدي کـړي دي

مـوږدمځکي خلـګ یُو ،پـه خـاوروېُومين ځکـه
موږپـه خپلـه مځکـه بنيـادو نـه خونـدي کـړي دي

بيابه له خزان سره په جنګ کې حوصله راکړي
ماپـه دغـه نيـت يَوڅوګلـو نـه خونـدي کـړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښــه دي د حالا تولــه ســتمه څخــه ليــري دي
زموږ د کلي خلګو خپل خوبو نه خوندي کړي دي

بيا پــه ټــول وطــن تورو تيــارو خُلــۀ لګــولې ده
څو خلګو وځـان تـه څراغـو نـه خونـدي کـړي دي

شــرط ترشـــهزادۍ درسېد وتبـــسّم وانـــه ري*
زموږ د با چـالُورنورهم سـرو نـه خونـدي کـړي دي

کوټه
۱۶اپريل ۲۰۰۱ء

*وانه ري = وَنه هاري،وَنه بائيلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

وجود مي خورشو ،لاخوربږي، اوس له حده وزم
لکــه ســايه دمــا ځيګر لــه خپلــه قــده وزم

وابــه غونــدم دمينــي واړه ښائــسته رنګونــه
زۀ دنفــرت اوبــدرنګۍ لــه خــال وخــده وزم

دخپـل منـزل پـه خواپـه دې بانـدي مـزل کومـه
پــه حقيقــت کــي دامکــان لــه دې ســرحده وزم

له سپېروخاوروسره مامينه پرې ابښي نه ده
نوبيابــه څلــه زۀ دخپــل مــدار لــه حــده وزم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجهان ټولي توري بدې کړم په ځان کي ټولي
دلمــر پــه رنګــه دتيــارو لــه هــره زده وزم

شايد دخپل ذات دتکميل پرخواروان يمه زۀ
شــوم تبــسّم دښــوملګرے ،ترابــده* وزم

کوټه
۱۷جولائي ۲۰۰۱ء

*ترابده = زياته

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سفر کوم دفکر شپه ورځ ترفطرته پوري
رسېدهٔ غواړم دښکلا ترحقيقته پوري

ماخو کاروان ؤ روان کړے، په دې نه وم خبر
خلک بېلېدل، ملګري ول، ترضرورته پوري

دخپل بېرغ ددرولو ځائ مونه کړو پېدا
عمرمولنډ شو، نه رسېږو تر، وحدته پوري

فکرونه وران شو، ښه خيالونه هم بې قدره شولو
ادب محدود شو دا ديب تر شخصيّته پوري

دا تبسّم چې له هرښکلي سره مينه کوي
رسېدهٔ غواړي دښکلا ترحقيقته پوري
بورے

۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

دټــول ښــا رخلک راټــول دي، دبلا خــلاف جنګېــږي
لــه پرونــه يــې زۀ وينم، دســبا خلاف جنګېـــږي

دا ســاده خلــک روان دي، دتيــا رو ملګري کېــږي
يو لـــښکرځني جوړېږي، درڼـــا خلاف جنګېــــږي

حوصله ورکړې تۀ خدايه! کاميابي يې په نصيب کړې
څوروښــــانه څراغونــــه دهــــوا خلاف جنګېـــږي

ورتــه ګــورئ يَوبــل وژني، ســره خپــل دي خوخپــل وژنــي
خپل ښائسته کور يې برباد کړئ دادچاخلاف جنګېږ ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس که ګټه وي که زيان وي،وانجام ته يې نه ګوري
بــدرنګي دزمــانې نــن د ښــکلاخلاف جنګېــږي

لــه اوړوڅخــه محرومه،لــه اوبــو څخــه محرومــه
داويــدۀ خلــګ بــه کلــه د باچــاخلاف جنګېــږي

پــه شعرونو،په ليکونـوانقلاب راوسـتل غـواړي
تبــسّم هــم لېــونــے د ے ددنيــاخلاف جنګېــږي

يونيورسټي هاسټل
کوټه
۰٤ مئ ۱۹۹۷ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دخوشحالۍ دخپلولوهوا نه لرمه
عجب سړی یم دخندلوهوا نه لرمه

زۀ لادمځکي له حالاتومطمئين نه يمه
زۀ وسپوږمۍ ته دختلوهوا نه لرمه

دکوتې ښارکه هرڅوښکلےدے، بې تاويران
دے
زۀ دلته نورداوسېدلوهوا نه لرمه

زۀ دفطرت هره ذرّه کي دښکلاالتهون کړم
له خوارۀ خياله دوتلوهوا نه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس زمـا وجود هم د تيـارو يَو برخـه وګرځېـدو
ځکـــه دلمردرا ختلو هـــوا نـــه لرمـــه

زړۀ مي راډک شي،اوښکي لارغوا ړي خوبياهم ګوره
لـــه يـــوۀ عمـــره د ژړلو هـــوا نـــه لرمـــه

زما د ننـــه تبـــسّمه! يَو جهـــان آبـــاد دے
ځکـــه لـــه ځانـــه دوتلو هـــوا نـــه لرمـــه

يونيورسټي هاسټل
کوټه
۲۷ جولائي ۱۹۹۶ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمراوسحر

په نیمه لاربه مې
یواځې پرېږدې
یقین دورځې
په لمرڅنګه وکړم؟
ماته دشپې ستاضرورت دےلمره!
ستاانتظار........
ترسحرڅنګه وکړم؟

بورے
۱۵اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

جدوجهد

زموږ په بنیادکي ده رڼا اخښلي
ځکه موکله هم تیاروته ځان ورکړےنه دے
نن که په موږباندي
تیارۍ دي زوروري غوندي
بیاموهم غړي اچولي نه دي
نورکه څه نه وي
دیَوۀ څراغ رڼا خوروؤ
وګوره چادخپلوزلفو
دتارونوپليتۍ راوړلي
څوک په پیاله کي دخپل زړۀ ویني
راوړي او راځي
هریو لګیادے ترخپل وسه پوري
چي بس دایَوڅراغ خوبل وَساتي

کوټه
۱۶اګست۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ګوېرا ته

تاچې په کومه لاره
سروبائيلو
په هغه لاره تګ اسانه دے ډېر
ددې د پاره بس
يو شرط دے لازم
چې سړےووځي له خپل ځانه
په جهان خورشي

له بوري ترکوټي په لاره
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه

(لسم محرم ۱٤۲٥ هجري)

کورته مې اوروا چولو، ځکه لمبې پورته شوې
بیامې له داخپل وجوده، خاؤرې ایرې پورته شوې

څورلس سوه کاله پس په ماکې شو یزید راویښ
ځکه مې دخپل حُسین له دړده نارې پورته شوې

بیامې کړولاسونه نن په خپلووینوباندې سرۀ
ځکه مې نن بیا پنځه څلوېښت جنازې پورته شوې

کوټه
۰۲مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کربلا ۲۰۰٤ء

نوم دي يادېږي په تاريخ کي په ښوتکوباندي
تاپه نړۍ کي د عظمت يَولوئ مقام موندلے
کربلا! ماهم داستاخاؤره مقدس ګڼله
ځکه چي حق داستا پرخاؤره ؤدوام موندلے

خودتاريخ پاڼووَماته دا هم وښوؤ چي
ستاودې خاؤري ته عظمت د حُسېن ويني ورکړو
هم ستاپه دې خاوره څه څوَرلس سَوه کاله وړاندي
حق اوربنتياته تقويّت د حُسېن ويني ورکړو

خوڅوَرلس سَوه کاله پس،نن هم په دغه خاؤره
ډېربدنونه دحُسېن تهوتې تهوتې پراته دي
ستاپه کوڅواوستاپه په لاروکي نن بيا يوواري
ډېرارمانونه دحُسېن خاوري ايرې پراته دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــن بیایزید ســتاپه دې خــاؤره ســررا پورته کړلــو
بیــایې پــه ډېرو حُــسېنې ســرونولوبې وکـــړې
بیاډېروخلکودیزید شـــــکل اوقدواغوســـــتو
بیــایې پــه ډېرو حُــسېنې ســرونولوبې وکـــړې

کوټه
۰۲مارچ۲۰۰۴ء
۱۰م محرم۱۴۲۵هجري

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

مـوږچي ويشتلوهمېـشه دلتـه پـه سـنګ ګلونـه
ځکـه پـه دې هيـوادکي نـه کـوي غـورځنـګ ګلونـه

پېل دسپرلي چي په دې ښارکي پـه سروونووشو
ســږبه يــواځي وَتـهــوکېږي د ســرۀ رنـــګ ګلونــه

ډېربارودونـــه زموږپرمځکـــه بانـــدي واوربـــدو
ځکــه اختــه دي لــه يوبــل سـره پــه جنـګ ګلونــه

اوس مي هم روح محسوسوي،زموږدوصال خوندونه
ســـږه هـــوا ،وږه خندا ،دبنګږوشـــرنګ،ګلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــادخزان ســـره ســـيالي ترآخـــري عمـــره ده
ځکـه خونـهٔ کرمـه اوس زهٔ پرخپـل ځنـګ ګلونـه

ډوکـال د مځکـي او اسـمان ټـولي اوبـهٔ وخـښلې
زموږلـه هيوادځخـه يـې ورک کړلـو پـتنګ، ګلونـه

اوس بـه لـه کومـه ځايـه ستـازلفوته راوړي ګـلاب
پرکوځوغـــواړي، تبـــسّم لکـــه ملنګ، ګلونـــه

کوټه
۰۷مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ځانګړتیا نه بائیلم، خپل ځان لـه سـمندره ګـورم
ځکـه خـو واؤره وجـودزۀ لـه تـاؤدۀ لمـره ګـورم

سړاشـنۀ شـوي دي مـاران لـه هریوبُـوټي سـره
کــه مــي دایادۀ ،بیابــه هــرتُخم لــه بــږّه ګــورم

پـه سـینه بانـدي مـادي وړي بـې حسـابه غـشي
اوس بـه دکـاڼي رنـګ ګلونـه هـم لـه سَـره ګـورم

کـه ټـول ښائـست پرماراوري، څـه خبـره نـه ده
څلـه بـه ښـکلي خلـک زۀ ،دزړۀ لـه دره ګـورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ دي نــه کومــه لمــره! رڼــاډېره لــرم
زۀ بــه ســتالاره دلتــه پــس لــه مــا ځيګره ګــورم

نۀ غــوارم زۀ، چــي ښائــسته خوبونــه بيــا وويــنم
ځکــه خوځــان دښکلوســترګو لــه اثــره ګــورم

پــه دغــه ورا نــي دنياپانــدي بــا چهــي نــه کــوم
ځکــه خوســر زۀ دهُمــا لـــه هــروَزره ګـــورم

کوټه
۱۴جنوري ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

(دګل شاه خوستي نذر)

دا خوشحالي، خندا به هم تېره شي
دغه د غم سزا به هم تېره شي

له او ښکو ډکه د هجران دغه شپه
که خدای کول، تنها به هم تېره شي

مه کړه ظلمونه په خوارانو باندې
دا تصوير ښکلا به هم تېره شي

ما د خپل زړهٔ ځراغ په وینه بل کړو
ومې کړئ خیال، رڼا به هم تېره شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه غمــه ډکــه دا بــاقي زنــدګي
کـه تېرېده، بې تـا بـه هم تېره شي

زما پـه ساده زړګـي څپـه ستادغم
" تېره شوه نن سبا به هم تېره شي"

آخـــري شـــپه د تبـــسّم دژونـــدون
اوس پـه ژړاژړا بـه هـم تېـره شــي

بورې
۱٤ستمبر۱۹۹۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

بې سترګو خلک يُو، وخپل نظر ته نه رسېږو
اسمان ته لاړو خود مزکي سر ته نه رسېږو

موږ د رشتو په لار مزل کوؤ له عمره څخه
روان له سترګو شو، بيا هم ځيګر ته نه رسېږو

تتې ډيوې په لاس کې واخلو، ټوله شپه تکل کړو
په رڼاګانو يُومين خولمر ته نه رسېږو

ته ښه بې غمه خپل غمونه زموږ وزړو ته راوړه
د کائِنات رنګه وسيع يُو، سر ته نه رسېږو

څوک به موغم وخوري، ترڅا به موحال ورسېږي
په ځان کې اوسو، ځکه لراو بر ته نه رسېږو

موږ چې غوټۍ وکړو، ږلۍ رابانديې واوربږي
بدبخته درختې يُو، ترپايه بر ته نه رسېږو
کوټه
ستمبر۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

غرونــه کــه هــر څوورســېږي ترفلَکــه پــوري
خوبُنیادونــه یــې لــه عمــره دي پــه مځکــه پــوري

ځلــه دي زۀ دخپــل ښائــست لــه جنــت وا یــستمه
ما پــه غــنم بانــدي وه کړې، کلــه څکــه پــوري

مــوږېې ســاتلي همېــشه تــش پــه خوبونــوکي یُــو
کلـــه بـــه ورســـېږو موږتربختــه ورکـــه پـــوري

راځـــئ پخپلـــه ومنـــزل تـــه خپلـــه لاروتـــاکو
خبربـــه ورکـــه شـــي کـــه ولاړه ترملکـــه پـــوري

الــوتي یُو، پریــوځ ګــام لا لــه خــلا پاتــه یُــو
تراوســه پــوري لا ترلــي یُوپــه مځکــه پــوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترسپوږمۍ سپيني خُلې دي هم زما وجود روڼ نه کړلو
مادرڼُا پـه نيـت پـه ځـان کـړه اوربلکـه پـوري

هرچاترخپـــل وســـه پـــښتوژبه پـــرمخ وړې ده
لــه تبــسّمه بياترســتر خوشــحال ختکــه پــوري

کوټه
۰۴اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لاهغـسي دے ويـران لـه ډېـره وختـه
ودان نـه شـودا ،مكان لـه ډېـره وختـه

هـــره پاڼـــه زۀ ليكمـــه لاتراوســـه
وركـــوم يوامتحـــان لـــه ډېـــره وختـــه

بيـاهم خپـل منـزل تـه نـه دے رسـېدلے
يوكاروان چې دےروان له ډېره وختـه

زۀ بـــه تالـــه خوشـــحالي لتـــوم څنګـــه
له ماخواره ورک دے ځان له ډېره وختـه

دغــه څــه رنګــه دُنيــاده، نــۀ پــوهېږم
پکي نۀ ښکاري انسان لـه ډېره وختـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يونوے لمردمينې شي راپورته
زۀ لرمه دا ارمان له ډېره وخته

دغمونو په وريځو تبسّمه!
له ماپټ دے شين اسمان له ډېره وخته

بورے
۲۹فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ
مځکه ترپښولاندي ساتو، په سرا سمان ګرځوؤ

موږلـــه دننـــه تنهـــائي څخـــه وېرېږوځکـــه
له ځان سره په ځنګ کي دشت اوبیابان ګرځوؤ

ستاعبادت ته فراغت نه شو موندلے خدایه!
موږپه سینوکي، په لېموکي خپل جانان ګرځوؤ

پـه څـه بانـه بـه درتـه وژاړو، سـاه تنګـي شـولو
موږپـه لېمـوکي لـه عمروعمروبـاران ګرځـوؤ

موږدښـکلا پـه کاروبـارکي رعایـت نـه کـوؤ
سترګي په پورکي نیسو، زړونه په تاوان ګرځوؤ

پـه دې نـیلام کـي بـه مـو بیـه تبـسّمه! څـه وي
لکـه یوسـف پـه بازارونوبانـدي ځـان ګرځـوؤ

کوټه
۲۷مارچ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ځلــه کــوې دړدمنــه ځلــه کــوې
ګیلــې لــه ماغمجنــه ځلــه کــوې

چې دراتلـوېې هـیڅ اُمیدنـه لـرې
دداسې وخت غوښـتنه ځلـه کـوې

څه نیمګړتیاوي بـه ضروروي، منم
تــهٔ مــي يَــومخ غندنــه ځلــه کــوې

چې یې ظلمونه کول،خاؤري شولو
تــه دهغــو پوښــتنه ځلــه کــوې

وماتــه وائــي دلارورکــو پــه بــاب
دوئ تــه دلاربنــودنه ځلــه کــوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاتــه پکارد ےدظـالم مــخ نیــو ے
تــهٔ ددشــمن ســتاینه څلــه کــوې

دتبـــسّم پـــه دې غمګینـــه څهـــره
دخوشـــحالۍ کتنـــه څلــه کــوې

بورے
۳۱مارچ ۱۹۹۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ثلــه ناکـــام پـــه هـــره لار یُـــودواړه
ترڅوبــه یــاره! داسـي خــوار یُــودواړه

ژوند پـــه تیـــاروکي تېرؤومورږ ثلـــه؟
پـــه انتظـــاردکوم ســـهار یُـــودواړه

ژونـدہ! پـه مـورږکي څه خامي پاتـه ده
مـــورږدعظیم فنکارشـــهکار یُـــودواړه

هیڅـوک مـوهم خوشـحاله نـه ولیـدو
مورږګرځېـدلي ښـارپه ښـار یُـودواړه

ضـــمیره! مااوتابـــه ســـپینه کـــوؤ
یاخوبـــه یُویابـــه پـــه دار یُـــودواړه

دتبـــسّم قلمـــه ! حـــق چـــي لیکـــي
ځکـه ملګـري دهـر خـوار یُـودواړه

بورے
۲۳مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه به درځم په دغه لارګرسره*
پرې به ږدم، ستاکلےاوښارګرسره

ستادراتلواُمیدوسترےکړمه
نه به کوم نورانتظارګرسره

داتوري شپې څومره اوږدې شوې ربّه!
له موږه هېرشولوسهارګرسره

له خپل مقصده به زۀ نه اوړمه
راتهالوې که مې په دارګرسره

چې دبې وسوژړانه وررسي
پرې به ږدم زۀ هغه دربارګرسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يزيـــد يت بـــه بيـــا هم وَنـــه مـــنم
كه مي سرپرې كړي په واروار ګرسره

ماتبـــسّم بـــه تيـــارې څـــه كـــولې
خونـــه رائـــي دلتـــه سهار ګرســـره

بورے
۱۰جون ۱۹۹۲ء

* ګرسره - هډو،بالكل

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زموږ له سینو څخه، زموږ ز ړونه، ښکلې غل و باسي
موږ چي ور رسو ،دوئ لـه کلي څخـه پـل و باسـي

موږ چي ګمان پر ي دلمرخویه کړو ،هم هغـه خلـک
تیـاري را پرېږدي، څراغونـه ټولـه بـل و باسـي

بیابـه کـسات دهریـودړد ،.لـه هرازغـي اخلمـه
یووارکـه څوک زموږلـه مابېنـه څخـه ګـل وباسـي

شـاید چـي موږلـه خپـل کاروانـه بېلوي، ځکـه خـو
مــخ تــه روان خلــګ هــرځلــې دمــزل و باســي

چــي کلــه کلــه مخــامخ شــي تبــسّم وغــم تــه
پربــدي راوبــولي وزړهٔ ته، ټولــه خپــل و باســي

کوټه
۱۲جون ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چي ښائست ګوري نو سپوږمۍ هم له جانان سره
ږدي
عجبه خلګ دي چي مځکه له اسمان سره ږدي

ما چي دلمرپل راا خيستړ دے، بس دا ګورمه
چي کوم ظالم دلمرړنادشپې له ځان سره ږدي

چي يې کړوليري موږله خپلو، په فتوؤ د کفر
اوس هغه خلګ با چهي له خپل ايمان سره ږدي

خپل د بوالونه هره شپه له ځان سره ويدۀ کړم
خدائ خبر څوک يې هرسهارد بل مکان سره
ږدي

څوک به آخر سره يو ځائ کړي دا خوارۀ وګړي
ديو کېدو شرط چي يې خلګ له کاروان سره ږدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وردېده د سپرلي ربلۀ تبسّمه په موږ
وائي چي سږبه خپل ګلونه له خزان سره ږدي

کوټه
۰۷ اپریل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

يولسم ستمبر ـ په يورپ کې

ماته په دې ورځ دلته
خپل ځان محفوظ نه ښکاري
ولې چې يَو خو مسلمان يمه زۀ
او بل افغان يمه زۀ
بيا په ځوانۍ کې هم يم
ځکه په داسې حال کې
دهر سپين پوستي
چې په ما کله نظر ولګي
که څه هم کرکه يې په سترګو کې
زۀ نه وينمه
خوزۀ په ځان کې شم څه غلے غوندې
په خپل ګريوان کې لږ په ځير وګورم
ځان ته په ځير وګورم
چرته خوزۀ ترهه ګر نه ښکارېږم؟

ټيورن ـ اټلي
۱۱ ستمبر ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلوبلائزېشن

وائي دنيا ده اوس د کلي په شان
هريو هيواد د دلته د کور غوندي دے
هريو وګړے د بل ورور غوندي دے
خوزۀ رښتيا که درته ووايمه
بې شکه دې کلي کي هر څه ډېر دي
خو د خپلوي چرته درک نه ښکاري
د ميني هم څه سلسله نه وينم
د نړيوالو په دې لوئ کلي کي
پېژند ګلوي د هر چا ګډه وډه
هريو ږغېږي اوس په بله ژبه
هيڅوک حال نه لري په خپل ځنګلوري
بې شکه پراخ دي څلورواړه لوري

تېورن- اټلي
۲۲ ستمبر ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

و یورپ ته یوهٔ وېنا

ستا پرمختګ ته زهٔ اریان نه یمه
ستا ترقۍ ته پرېشان نه یمه
نه وارخطا دي بازارونو ته یم
نه څُرتوو ړے دي وغټو بلډنګونو ته یم
نه دي خوشحاله په دې پراخو سړکونو یمه
نه له ما ځان ورک
ستا په ښکلو رنګینیو کې د ے
ولې چې زهٔ په حقیقت خبریم
ستا د پنځه سوه کلونو وړاندې
په ذهانت او په محنت خبریم
تا په داخپل لوئ ذهانت او محنت
د افریقه غرونه لاولوټلو
په دې دنیا دې قیامتونه جوړ کړو
په جنوبي امریکا یانو باندې
د اېشیا یو کونج نه پرېښوؤ
زر دې لوټلو ، په دولت پسې وې
څکه خوزهٔ درته په ډاګه وایم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاترقي زمونږپه سر کړې ده
دتاريخ پاڼې دي له ظلمه ډکې
تاباچهې زمونږپه سرکړې ده
ځکه خوستاله سرکونوڅخه
دافريقې دوينوبوئ راوزي
ستاله دې غټوبلډنګونوڅخه
دجنوبي امريکايانو
اسوېلی راوزي
ستاله رنګينوبازارونوڅخه
داېشياکرېژي ،سلګی راوزي

نيس ـ فرانس
۰٤اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مځکه جنت

ما خو جنت کله
په خوب لا هم لیدلے نه دے
نو بیا په دې باندې ښه نه یم خبر
چې هلته څه دي او ښائست يې څه دے؟
هلته دي غرونه که ښائسته رغونه؟
یا بیا تک شنۀ سمندرونه؟
که د شاتو او شودو رودونه؟
نه یم خبر چې جنت څنګه ځای دے؟
ولې چې زۀ په دغه مځکه باندې
څه د جنت رنګه یو ځائ وینمه
دلته له کاڼو هم دي بوټي وَتي
خوره ده شنه شنېزه په غرونو باندې
دلته اسمان دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه راکښته غوندي،
په سمندر کي خپل شين رنګ پاشلے
دلته يوې خواته خورهور سمندر
وبلې خواته جګ،اوچت،لوی غرونه
په ميان کې ګرځي
يوڅوزماغوندي ساده انسانان
او بې شماره حُوري

مونټې کارلو ـ مناکو
۰۵اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري ملتونه

مائیک*چي له ډانس فلوره راستون شو
زما په ځنګ کي په چوکۍ کښېناستو
له خپله جېبه يې ټشوپېپرراوايستو
د خپل تندي خوله يې وچه کړه پرې
يو سوړ له درده ډک اسوېلے يې وکړو
بيا يې وماته وکتل، ګويان شو
"زمافلسطين له توروبډوډک دے
هره کوڅه مي له بارودوډکه
هره ويالهمي له سروو ينو ډکه
زندګي هلته ده ارزانه غوندي
خو دلته موږ په ټنګ ټکور کي لمانځو
ورځ د ملګرو ملتونو نن بيا
چي هره ورځ دامن غونډي کوي
خبره کړي د مظلومانو د حق

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارټرلري دانسانانودحق
خوېپ عمل چرته هم نه ښکارېږي"
دمائیک آوازشوژړغونے غوندي
اوښکي ددۀ په ښهو وبرېښېدې
هم په هغه ګهړۍ رنګینه رڼا
زیاته شوه وپرقبېده
دموسیقي رېغ هم څه نور پورته شو
دمائیک ژړغونےرېغ چانۀ واورېدو
ددۀو اوښکو ته چا نۀ وکتل
هریومدهوشه په نڅااخته ؤ
"عظیمه" ورځ یېپ دتاریخ لمانځله
زۀ دملګروملتونو ودېپ دوۀڅهروته
ددېپ خبرواوعمل تضاد ته
فکرونویوړمه له ځانه لیري

تیورن ـ اټلي
۲٤اکتوبر۲۰۰۳ء

*مائیک ـ په اټلي کي زماملګرے چي دفلسطین اوسېدونکےؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اټلي کې د څه وخت تېرولو پس
يَو نظميه تأثر

ما چې په کومه ورځ
په دې خاوره قدم ايښې دې
تراوسه پورې له دې خاورې سره
هيڅ اُنسيت مې پېدا شوې نه دې
خپلوی مې هيڅ محسوسه کړې نه ده
مينه مې هم چرته موندلې نه ده

زۀ خو وګړې يم د هغه خاؤرې
چرته چې مينه بې حسابه کېږي
هرڅه پېئلي د رشتو په تار دي
خپلوي بې کچه د خپلوانو ډېره
مرکز د مينې چې خپل مور و پلار دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دلته زهٔ ټینګې رشتې نه وینم
له میني ډکې فرشتې نه وینم
دلته سپین سرې مېندې وینمه
ویجاړې غوندې
دلته پلرونه هم بې وسه وینم
زویان اولُونې بې بد مستې وینم
چې نه د موراونه د پلار په خیال دي
ځکه خو یو تربله دوئ بد حال دي

- -

زهٔ دا د میني مرکز دلته
ډېر کمزوره وینم
ما چې کتلي دي په ځیر
هر ځل د دوئ سترګو کې
زهٔ بې وسي، ناهیله ورځ او تنهائي وېنمه
زهٔ یې په سترګو کې ارمان ډېر د خپلوي وینمه
تنده د میني، خواخوږي وینمه

- -

دا ځنګه خاوره ده، ګلونه د خپلوي نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه بیاځان زۀ په دا خاوره ګډ کړم
چې ددې خاورې خپل وګړي لا دځان دپاره
طلب دمیني کوي،
خپله خپلوي ته محتاج
ځکه خوزۀ لا اجنبي یم دلته
تراوسه پورې له دې خاورې سره
هیڅ اُنسیت مې پیدا شوے نه دے

روم ـ اټلي
۱٤نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښيښنه څهره

هغه څهره
چي به وه تل په تصوّر کي زما
هغه څهره
چي په لېمو کي به مي ګرځوله
هغه څهره
چي ما په خپل زړهٔ کي ساتلې وله
و ماته ناست دا مخامخ فنکار نن
د خپل ښائسته هُنر له لاري څخه
هغه څهره
راته تخليق کړله نن
له ښائستې،صفااو سپيني ښيښې

(په اټلي کي د وېنس ښار سره نزدې
په يوټاپو مورانو کي،چرته چي
ښيښنه ګري کېږي)
۱۲اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرِمشترک

وائي چي نړۍ په دوؤبرخوو ېشلې ده
يوۀ شمالي اوبله جنوبي نړۍ
هم په دې تقسيم کي
وشمال ته اوله نړۍ وائي
اوجنوب دريمه نړۍ ګڼل کېږي
ولي چي شمال شتمن دے
اوجنوب نېستمن دے
خودشمال دشتمني اودجنوب دنېستي
داتفريق هرځائ شته
هم په شمالي اوهم په جنوبي نړۍ کي
ځکه خوزۀ نن په شتمن شمال کي
يوۀ پرنېستمن جنوب هم وينم
ددې يوۀ هيواد
شمال خوبېخي زيات شتمن دے
هم ددغه هيواد

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنوب د پرزيات نېستمن دے
زۀ چې د جنوبي نړۍ وګړےيم
د شمال په دې جنوب کې
اجنبي نه ښکارم
ولې چې زما په جنوب
اودې جنوب کې
د نېستۍ قدرمشترک دے

نېپلز ۔ اټلي
۱۲نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

The Dream Merchants

(دانګرېزي دیَو نظم ترتأثرلاندي، په یوداسي
کېفیت کي چي زۀ یې هم یَو برخه وم)

دپنځه ستورودرجې هوټل ته
ددې هیوادله هریو کونجه ښخه
په الوتکو کي راورسېدو
یوښوخواخوږي او زړۀ سوانده خلګ
په دې سارۀ هال کي چي غونډ شي سره
دهریوه مخ ته په مېزوي پراته
کمپیوټرونه اوموبائل فونونه
پرمخامخ لویه پرده باندي دوئ
وړاندي کوي رنګین رنګین ګرافونه
دچق چقواودخندا په شورکي
کړي په غربت باندي اوږده بحثونه

\- - - - - - - - - - - - - - - - - -

چي دډوډۍ پرمېزرا غونډ شي سره
غابونه ډک کړي له رنګ رنګ خورَکو
په ډلوډلو کي ولاړوي سره
خپلو خبروته دوام ورکوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره ګوله چي يې ترحلق تېرېږي
ذکر د تهر دماشومانو کوي
دوږو تږو غريبانو کوي
چي د پېپسي غوړپ يې ترحلق تېرېږي
د بوري تنده يادوي ورسره
لاس چي وروړي و رنګارنګ مېوؤته
درپدري بيادخاران يادوي
محرومه ورځ دکوهستان يادوي

په دې سرۀ دوبي په سړۀکوټۀ کي
هريو چي پرېوځي له ډک نسه سره
خاندي دځان له هم نفسه سره
بيا له خپل ځانه سره وږغېږي
"څومره خوبونه مي نن خرڅ کړودبل
ډېرارمانونه مي نن خرڅ کړودبل
دترقۍ لوئ سوداګريمه زۀ
دغريبۍ لوئ کاريګريمه زۀ"
بيا سترګي پټي کړي خوبونهويني
او په خوبونو کي نوټونه ويني

اسلام آباد
۲۸اګست ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلېډيئېټر*

بس ديوۀ اعزازګټلو په نيت
دخه دولت راغونډولو په نيت
دخپل طاقت ښکاره کولو په نيت
دباچهانو سات تېري دپاره
دڅوآقاؤدهوس له وجې
څومره مريانودلته سروِبائيلو
څومره سرې ويني دلته خاوري شولې
څومره خوبونودلته ساورکړله

په روم ـ اټلي کي کولوسيوم ته نژدې
۱۵نومبر ۲۰۰۳ء

*په رومن سلطنت کي به په کولوسيوم کي باچهانو او اميرانو مريان سره جنګول، جنګ ګټونکي مريي ته به د ګلېډيئېټر خطاب ورکول کېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مینـه کـه کوې، قـدم پـه پـام راپـسي مـه اخلـه
زمـالاره کـه چپـه ده نوګـام راپـسي مـه اخلـه

لیري شوم له تاڅه مجبوریاني موپه میان کي وې
نوم که مي اوس اخلې نوالزام راپسي مه اخله

ماخوسپوږمۍ کښېښوو ؤ، دلمرډیوؤ مي بله کړه
اوس لاسهارګاه ده، تۀ مابنام راپسي مه اخله

زۀ شـپېلۍ وَ همـه پـه کوڅـه کـي دي تېرېږمـه
خلک دي، تپي، تۀ له خپل بام راپسي مه اخله

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ په یوښائسست پسي اسمان ته رسیدلے یم
نه درځم په لاس، دزلفو دام راپسي مه اخله

ځمه نه دریږم، له رقیبه خپل بدل اخلم
ته رُوئ د قرآن، دلوئ کلام راپسي مه اخله

تۀ که تبسّمه! سازول غواړې دنیانوې
خپل ځان کړه تخلیق، خیالونه خام راپسي مه اخله

کوټه
۲۹مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رنها مي چالوټ کړه او څوک مي په زوال خبر دے
د بدبختيو په تيارو مي بو مشال خبر دے

له چا به پټ شي چي د لمر غوندي ځلېږي همېش
د لتــه هر يو ځُما د يار په خد و خال خبر دے

او س به و تا ته څه سندري د سپرلي وَوايم
زۀ خوازغي لانه لرم، په دې ډوکال خبر دے

مورچي لوظونه له يو بل سره کول د ميني
په دې يو خدائ او يو د استاد زني خال خبر دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه مــا دژونــد دزېروبم قــصــې تــهٔ ځلــه پوښــتې
وخــت خوزُمادهريودړدپــه سُــراوتا ل خبـرد ے

موړپـــښتانهٔ دي يـــودلارخنډتراوســـه پـــوري
ستاپه مغل سلوک دوخت هريوخوشحا ل خبرد ے

تبـــسّم ســـتاواړه نازونـــه پـــه خنداځکـــه وړي
له فراق ځان ګوري، په خوندچې دوصا ل خبرد ے

کوټه
۲۸مارچ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترچناــارونومي لــږکم ايــــښې دے
قــدمي لــه ځانــه سـره سم ايــښې دے

پــه ســهارګاه کــي بــه ګلونــه ګــورم
ما پــه بڼــوکي يَوشــبنم ايــــښې دے

پلونــه مــي وړي دي لــه ځانــه ســره
ماكــه پــه دې خــاؤره قــدم ايــښې دے

دا الــف رنګــه زۀ خود ســره نــه يــم
سـرمي دو اؤپـه شـاني خـم ايـښې دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهرجـــــوړېږي، دړدېپ لازيــــاتېږي
مـاچي هرکلـه پـرې ملهـم ايـــښې دے

خوشحالي ولـي ليـري تـښتي دژونـد
بنـستۀ يې ګـوره چـاپرغم ايـــښې دے

ترخپـل زړګـي پـوري زۀ وشـرنګېږم
ځـان مـي دشـنوبنګړورَقم* ايـــښې دے

کوټه
۲۳اپريل ۲۰۰٤ء

*غوندي، رنګه، ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه په يو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم
څنګه انسان يم چي له وخت سره جُثه بدلوم

د حُسين رنګه د هر ظلم مخ نيوے کومه
د يزيد غوندي کربلا په هديره بدلوم

زما په سينه کي کله کله د مور زړۀ درزيږي
داسي وخت هم راشي،اولادزۀ په پيسه بدلوم

پخپله روے‌شم اوهره شپه خپل ځان وبروم
ځکه خوهره ورځ سهارخپله کمره بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼاهم غواړم، خوتياري مې هم پرځان پيرزوشي
څه بدبختي مې ده چې لمر زۀ په ډيوه بدلوم

پـه ملنګـي کـي کلـه کلـه عـرش تـه ور سـېږم
کلـه قـارون سـم خپـل هرڅـه پـه خزانـه بـدلوم

په يوۀ شـکل کـي آدم اوابلـيس دواړۀ ښـکارم
مـخ بـدلولے نـشم، ځکـه آئينـه بـدلوم

پـه حفاظـت کـي هـم زۀ ځـان سـلامت نـه ګڼمـه
دکورکَـودي لـه منجـاري څـه پـه چـاړه بـدلوم

ځان چي باچاکړم نولـه خلګوڅخـه ليـري شـمه
کلـه پـه خلګـوکي دخپـل حق هـم نـاره بـدلوم

بـــدرجمالي تـــه نکلونـــه د توردېـــب کومـــه
وآدم خـــان تـــه ددُرخوبيـــا زۀ قـــصه بـــدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وخت د ګل غوندي تازه او ښائسته ایسېږم
ځان بیا ترڅېره له خزان سره سره بدلوم

کورته چي ننوځم، له ځانه شم د باندي پاته
چي وځم بیا د کلاهره دروازه بدلوم

چي زۀ آذر شمه، خدایان جوړ کړم په خپلو لاسو
چي ابراهیم شم، بتخانه بیا په کعبه بدلوم

په ښائستوټپوکي زماله وجي خوندپېدا دے
هغه هم زۀ یمه چي غاړي په نوحه بدلوم

په یو وجود کي په زرګاؤ تضادونه لرم
څنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

کوټه
۰۸ جولائي ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ما پاللې د دنیا هم دښمني وه
له خپل ځانه سره زما هم دښمني وه

په یوه ترون دوه رنګه وو ترلي
چي یاري وه زما او ستا، هم دښمني وه

په سپرلي کي هم خزان ته ور نزدې شوئ
چي له ګل سره د چا هم دښمني وه

ما به ځنګه مینه هر ځای خوروله
را پرې ایښې چي بابا هم دښمني وه

چي به کومه شپه وصال لره ورتلمه
له سپوږمۍ سره به زما هم دښمني وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـا هغـه وخـت هـم ډيـوې بلـي سـاتلې
يــادول چـــي د رڼــا هـــم دښمنـــي وه

ما د يار نوم له خپل ځان سره نـه اخستو
تبـــسمه! هلتـــه دا هـــم دښمنـــي وه

بورے
۱۸ جون ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

شپه ده پر څه خلګو لا تر اوسه هم
هره ورځ را خېژي په هر کور کي لمر

چا چي به ډيوې راوړلې هره شپه
نن ئې رانه يوړلو په پور کي لمر

مور ته په هر حال کي رسوی ړنا
خپله تړوله ورځ اوسي په اور کي لمر

راسئ په تيارو کي لار در وښيم
ما ساتلی دے د سترګو تور کي لمر

يو واري په ځان کي کړه خوره رڼا
ښکاري به و تاته په هر لور کي لمر

پېښور
۰۲ جولائي ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ړوند دي شومه په ديدن پسي، نور غواړم
ځکه اوس له بله سترګي په پور غواړم

ستا ښائست د ځان کړم څنګه، نه پوهېږم
تا په ځان کي، زه د ځان رنګه خور غواړم

زما نعرې تر باچهانو نه رسېږي
اوس به خپل حق له هر چانه، په زور غواړم

زه وړه نړۍ د مينې سازومه
پېښور، کوټه، کابل، نه لاهور غواړم

د بهر لمبې ما کله سوځې نه شي
زه پناه د ځان دننه له اور غواړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه لــــه زيـــارو كاروبـــار نـــه جوړومــــه
پــه صـلـه كـي و بچيــانو تــه كــور غــوارم

تبـــسم بـــه پـــه امـــان لـــه هـــر آفــت يــم
را رســېږي بــه، دعــاوي د مـــور غــوارم

پېښور
۲۵ مئ ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

په څو شېبو مي تر اسمانه يوسي
خيال چي دي راشي، ما له ځانه يوسي

يم په صحرا کي د پل غونډي پاته
څوك به مي بيا تر خپل کاروانه يوسي

روي مي نه پرېږدي، آزاد نه يمه
خلګ دي ما له دې مکانه يوسي

ډېر دي ساده، د ميني کلي خلګ
هره خبره زر تر خانه يوسي

زما د سپرلي ګلان تر زړه وختل
څوك به ازغي سږ له خزانه يوسي

قاصد د وصل خبر نه راوړي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زېــــرےد هجـــر تـــر جانانـــه يوســـي

تـــه چـــي خبرېـــږې، تبـــسم شـــعرونه
ســتا د ښائـسـت لـه ويـړ دېوانـه يوسـي

بورے
۱۲ دسمبر ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشاعر پېژندګلوي

نوم: محمدعارف

قلمي نوم: عارف تبسم

دپلار نوم: حاجي شيرافضل

ټاټوبۍ: بورے،لورالائي

تعليم: ايم- اې انګرېزي ادبيات
ايم- اې بين الاقوامي تعلقات

درک: مکان 246- رحيم کالوني جبل روډ
هده –کوټه،سهېلي پښتونخوا

فون: 0333 - 7804824

اي مېل: ariftabassum@yahoo.com

چاپ کتابونه

١- ګلوبلائزېشن اورمادري زبانين (ترتيب)
٢-آزادی کی پهلی کرن (ترجمه)
٣- دلمرپل (هم دا مجموعه)

ناچاپ کتابونه

١- ادب،ژبه او ګلوبلائزېشن (دپښتومقالو مجموعه)
٢- جب کارپورېشنوں کی حکومت هوګي
(داردومقالو مجموعه)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library